apta pocztowa uiszczona ryczałtem.
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

הײַנט 10 זײַטען

נײַער פאָלקסבלאַט

№ 51 | Łódź, Czwartek, 28 lutego 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, כ"ה אדר א' תרצ"ה | № 51

dres Redakcji Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

רעדע פון פרעמיער קאזלאווסקי

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון סענאט

דאס סקאסירען פון 70 פראצענט פערלעגענע שטייערען. — פערקלע־נערונג פון פערזיכערונגס־אפצאהלען. — די נייע אינוועסטיציע־הלוואה

וו א ר ש א, 27 (טעלעפאניש)

האלב 11 אינדערפריה האט זיך געעפענט די זי־צונג פון סענאט, מיט וועלכער עס הויבט זיך אן די דיסקוסיע איבער'ן בודזשעט פאר'ן יאהר 1935-36. אלע מיניסטארען־בענק זענען געווען בע־זעצט, און צו דער זיצונג איז געקומען די גאנצע רעגירונג מיט'ן פרעמיער קאזלאווסקי בראש.

נאך דעם ווי דער סענאט־מארשאלעק, ראטשקיע־וויטש האט אפגענומען די שבועה פון דער נייער סענאטארין בראמאווסקא, וועלכע איז אריין אין סענאט אויפ'ן ארט פון דעם גענ. קאלאנטאי־זשעד־ניצקי, און נאך דעם ווי דער סענאט־מארשאלעק האט געווידמעט א לענגערע רעדע דעם אנדענק פונם פערשטארבענעם סענ. באלעסלאוו לימאנאווסקי האט געהאלטען דעם גענעראל־רעפעראט, דער סענ. פאפלאווסקי.

דאן האט גענומען דאס ווארט דער פרע־מיער קאזלאווסקי, וועלכער האט געהאלטען א גרוי־סע רעדע בנוגע דער ווירטשאפטליכער פאליטיק פון דער רעגירונג, און וואס האט ענטהאלטען דעם סך־הכל פון די ביז־איצטיגע רעגירונגס־ארבייטען. ער האט דערקלערט, אז זיין רעגירונג האט אויפ'ן ווירט שאפטליכען געביט נישט געזוכט קיין נייע קאנצעפ־ציעס און מעטאדען פון רעגירען, נאר פארטגעזעצט די פאליטיק, וואס איז געפיהרט געווארען דורך די פריהערדיגע קאבינעטען. „מיר האבען זיך געזאגט: אז דעם ווירטשאפטליכען קריזיס מוזען מיר גובר זיין מיט אייגענע כחות" די פאזיטיווע צוזאמענ־ארבייט מיט אויסלאנד אויפ'ן געביט פון סחורות־אויסטויש און קאפיטאל־אומזאץ איז איינע פון די גרונד־ און ריכט־ליניעס אינם רעגירונגס־פראגראם.

דאן איז דער פרעמיער אריבער אויף דער טע־מע „די פערארימונג פון דארף", און דערקלערט, אז —דער געביט, אין וועלכען די בעמיהונגען פון דער רעגירונג האבען נישט געגעבען קיין פאזיטיווען רע זולטאט איז — דער חילוק צווישען די לאנדווירט־שאפט־פרייזען און די אינדוסטריע־פרייזען: די ירידה פון די אינדוסטריע־פרייזען קאן נישט דעריאנען די ירידה פון די לאנדווירטשאפט־פרייזען, און דער צוריקגעהאלטענער אפטימיזם, צו וועלכען מיר זע־נען בערעכטיגט ביים אפשאצען די ווירטשאפט פון די שטעט און די אינדוסטריע, ווערט נעהאמעוועט דורך דער אונאויפהערליכער פערארימונג פונם דארף. דער פרעמיער דערקלערט זיך פאר אנ'אנ־הענגער פון פערקלענערן די שטייערן אין דארף, און אריבערגעהענדיג צום ענין פערזיכערונגען, זאגט ער, אז —

עס ענטשטעהט א נויטווענדיגקייט צו דורכ־פיהרען א רעפארם פון דער זעלבסטפערוואלטונגס־ווירטשאפט, די בודזשעטען פון וועלכער עס זענען צו הויכע. די ארבייטען איבער דער רעפארם אויפן געביט פון סאציאלע פערזיכערונגען זענען אין גאנג, און די רעגירונג האט בדעה אין די ערשטע וואכען פון דעם קומענדיגען בודזשעט־יאהר גאנץ בעדיי־טענד צו רעדוצירען די אלגעמיינע פארשריפט אויף די געזעלשאפטליכע פערזיכערונגען.

שפעטער דערקלערט דער פרעמיער, אז די פער־לעגענע שטייערן (די מלוכה'שע, זעלבסטפערוואל־טונגס־ און פערזיכערונגס־שטייערן) בעטרעפען 1.300.000.000 זלאטעס. דער פראיעקט צו רעגו־לירען דעם דאזיגען ענין פערקלענערט די פערלעגענע סומען צו די יעניגע צאהלערס, וועלכע האבען אין משך פון די לעצטע 2 יאהר רעגולירט די לויפענדע שטייער־חובות, אונאפהענגיג דערפון אין וואס פאר א טערמינען די איינצאהלונגען זענען געמאכט גע־ווארען.

דער פראיעקט דערמעגליכט פאר די צאהלער, — וועלכע וועלען אין בודזשעט־יאהר 1934-35 רעגו־לירען, און אין די קומענדיגע יאהרען צאהלען די לויפענדע שטייערן — דאס סקאסירען ביז 70 פרא־צענט פון די פערלעגענע שטייער־סומען און נאך גרויסע הנחות ביים רעאליזירען דעם רעשט 30 פרא צענט.

די רעגירונג האלט פאר נויטיג דאס צוטרעטען צו ארבייטען, וועלכע זאלען דערוועקען געזונטע וואוקס־טענדענצען פון די ווירטשאפטס־אומזאצען. דאס פאלק — דערקלערט דער פרעמיער — מוז מעהר פראדוצירען, בכדי צו קאנען מעהר פערדינען און בעשעפטיגען די הענט, וואס גארען נאך ארבייט. ובכן —

פאר אינוועסטיציעס אין פוילען זענען איצט דא געהעריגע בעדינגונגען!

די רעגירונג האט דעריבער בעשלאסען ארויס־צולאזען אנ'אינוועסטיציע־הלואה, וועלכע וועט זיך נישט אפשלאגען אויף דער בעוועגונג פון די ווירטשאפטליכע אומזאץ־קאפיטאלען. די גאנצע הלואה וועט אויסגענוצט ווערען אויף אינוועסטיציע־צוועקען. פון דער פראיעקטירטער סומע וועלען מיר 50 מיליאן בעשטימען אויף בויען וועגען, 50 מיליאן — אויף דער רעגולירונג פון טייכען און וואסער־ארבייטען, און דעם רעשט — אויף אנדערע איינ־ריכטונגען, וואס דעקען דעם ווירטשאפטליכען לע־בען.

א טייל פון דער הלואה וועט אויסגענוצט ווערען אויפ'ן בויען איינריכטונגען, וועלכע זענען אומבע־דינגט נויטיג פאר דער רעגולאציע פון אונזער אי־נערליכען האנדעל און פאר'ן עקספארט.

נאך א סך הויקערס — ענדיגט דער פרעמיער— זענען געבליבען אויף דער פוילישער ערד. מיר מו־זען אויסטראגען אויף זיך די ברייטעסטע מאסען פון אונזער פאלק, און צו בעקעמפען דעם פוילישען דלות וועלען זיין געווענדעט אלע אונזערע בעמי־הונגען. פער'עקשנ'טער אויסדויער — דאס ליגט אין כאראקטער פון אונזער פאלק. טראץ אלע מניעות און נויטיגע אנשטרענגונגען, וועלען מיר גיין פאר־ווערטס, בויענדיג דעם כוח פון אונזער מלוכה — צוזאמען דורך א בשותפות'דיגער אנשטרענגונג פון דער געזעלשאפט און דער רעגירונג.

וואס איז פארגעקומען אין שעראדז

דער צוועק פון דער אנטיסעמיטישער העצע

די ווילדע העצע געגען יודען

די אנטיסעמיטישע פרעסע, בעזונדערס דער „ארענדאווניק" האט איצט ווידער אמאל אנגעהוי־בען א ווילדע, וואהנזיניגע העצע געגען יודען און דאס מאל גענומען אלס אביעקט דאס שטעטעל שע־ראדז. די אנטיסעמיטען האבען אויסגעגראבען עפעס א געשיכטע פון 20 יאהר צוריק און ארום דער דאזי־גער געשיכטע ענטוויקעלט אזא מורא'דיגע, עקעל־האפטע העצע, וועלכע קאן האבען זעהר טרויעריגע קאנסעקווענצען.

דער „ארענדאווניק" בעשרייבענדיג די געשיכ־טע, שטעלט פאר די יודען אלס שפיצלעס, שפיאנען, פראוואקאטארען און נאך ארגערע, וואס מ'קען נאר אויסטראכטען, זי אפערירט מיט נישט־בעוויזענע פאקטען, מיט ליגענס און רכילות, פערגעסט נישט איבערצוחזר'ן די בלבולים, אז אין זלאטשאוו און וויעלון האבען יודען גענאסען היים וואסער אויף הייליגע פראצעסיעס, פערגעסט נישט צו דערצעה־לען נישט־געשטויגענע און נישט־געפלויגענע מעש־יות וועגען יודישע פראוואקאציעס געגען פוילען און געגען אלץ, וואס איז פויליש.

דאס פערדעל, אויף וועלכען ס'רייט איצט דער „ארענדאווניק" און צוזאמען מיט איהם דער שע־ראדזער „עבא" איז א געשיכטע, אז 2 יודען פון שעראדז האבען בעת דער דייטשער אקופאציע פער־מסרט 3 פאלאקען פון שעראדז פאר די אקופאנטען, אז זיי האבען איבערגעגעבען עטליכע דייטשע סאני־טארען אין קאזאקישע הענט און דערפאר האבען די פאלאקען בשעתו געזאלט פערמשפט ווערען אויף טויט־שטראף, וועלכע איז זיי פערביטען געווארען אויף 15 יאהר טורמע.

דערביי, ווי מיר האבען שוין אנגעוויזען ווערט אויף אנ'אונערהערטען און אונדערלאזבארען אופן געהעצט געגען יודען, וואס האט אין שטעטעל גע־שאפען אנ'אמת'ע פאגראם־שטימונג.

כדי צו דערגעהן דעם אמת, וואס איז ווירקליך פארגעקומען, איז אונזערם א ספעציעלער מיטארביי־טער ארויסגעפאהרען קיין שעראדז און גיט אונז אי־בער פאלגענדע פרטים:

אין שעראדז

אין שעראדז, וואו ס'געפינען זיך אנ'ערך 3000 יודישע נפשות צווישען א בעפעלקערונג פון 11 טוי־זענט, לעבט מען איצט אונטערן איינדרוק פון דער שרעקליכער העצע, וועלכע די אנטיסעמיטישע פרע־סע פיהרט איצט געגען די יודען אין דעם שטעטעל. די יודען זענען זעהר בעאונרוהיגט. מ'קען נישט פער

(ווייטער זעה 9־טע זייט)

די אלע, וועלכע האבען אונז ארויסגעוויזען אזוי פיל מיטגעפיהל צוליב'ן טויט פון
אונזער מוטער נ"ע
רעבעקא אייטינגאן
דריקען מיר אויס אונזער הערצליכסטען דאנק.
די פאמיליע.

פוילישע יודען אין א״י פראקלאמירען
א הילף-אקציע פאר די יודען אין פוילען

ירושלים, 27 (יט״א טעלעגראפיש)
דער פערבאנד פון די פוילישע יודען אין ארץ-ישראל האט בעשלאסען צו פראקלאמירען א הילף-אקציע פאר די יודען אין פוילען.

וואַרבורג אויפגענומען פון הויך-קאמיסאר

ירושלים, 27 (יט״א טעלעגראפיש)
וואַרבורג איז אויפגענומען געוואָרען פון הויך-קאמיסאר. אין דער העברעאישער אוניווערזיטעט איז לכבוד וואַרבורג'ן איינגעאָרדענט געוואָרען א פייערליכער קבלת-פנים.

וואהלען אין עפולה

ירושלים (יט״א) אין עפולה זענען פאָרגעקומען וואהלען אין ארטיגען ראַט. עס זענען אַריינגעטראָגען געוואָרען 4 ליסטעס. די וואהל-פראָקוואַנץ האט בעטראָפען 91 פראָצ. (343 וועהלער). די ליסטע פון „הסתדרות העובדים" האט בעקומען 122 שטימען (4 מאנדאטען), די ליסטע פון „ארגון בעלי מלאכה", וואס האט געשלאסען א טעכנישען בלאק מיט דער „הסתדרות" האבען בעקומען 36 שטימען (2 מאנדאטען), די ליסטע פון בעלי-בתים — 129 שטימען (4 מאנדאטען) און די ליסטע פון בעלי-בתים דעמאָקראַטען — 53 שטימען (2 מאנדאטען).

נישט ענדערען דעם טעקסט פון שקל

ירושלים, 27 (יט״א טעלעגראַפיש)
די אַלגעמיינע ציוניסטען האָבען בעשלאָסען צו פאָדערען, נישט צו ענדערען דעם טעקסט פון שקל.

דער הויך-קאָמיסאַר האָט אויפגענומען אַ רעוויזיאָניסטישע דעלעגאַציע, וועלכע האָט פּראָטעסטירט געגען צונעמען ביי אחי מאיר'ן די ביר נערשאַצט.

די נעכטיגע נאכמיטאג-זיצונג פון סענאט

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש)
אויף דער נאַכמיטאָגדיגער זיצונג פון סענאַט האָבען אין דער גענעראַל-בודזשעט-דעבאַטע זיך בעטייליגט: סענאַטאָר וואָזשביצקי (קלוב לודאָווי) און סענאַטאָר קושינסקאַ (פ.פ.ס.), וועלכע האָבען דערקלערט, אַז זיי האָבען נישט קיין צוטרוי צו דער רעגירונג און וועלען דעריבער שטימען געגען דעם בודזשעט. די לעצטע האט אונטערגעשטראָכען, אַז די רעגירונג האט נישט קיין פּלאַנמעסיגע ליניע אין קאַמף מיט'ן קריזיס, אַז די ווירטשאַפט און די איבעריגע פּאָליטיק איז נישט קיין ריכטיגע. זי האָט אויך געמאַכט בעוואָרעניש אין בעצוג צו דער פּאָליטיק לגבי דייטשלאַנד.

סענאַטאָר האַבאַטשעווסקי (אוקראַאינער) ערקלערט, אַז די אוקראַאינישע בעפעלקערונג איז אַ געגנער פון טעראָר און האָט קיין שום שייכות נישט מיט'ן פּיערַאַצקי-מאָרד.

אַ לאַנגע רעדע האַלט דער סענאַטאָר פאַנדט (פון דייטשען קלוב), וועלכער דריקט אויס דיין צופרידענהייט צוליב'ן פערקניפען נאָרמאַלע בעציהונגען מיט דייטשלאַנד און לויבט די פּאָליטיק פון דער רעגירונג בנוגע די מינדערהייטען, סאָלידאַריזירענדיג זיך פולשטענדיג מיט'ן קינדיגען אין דער פעלקער-ליגע דעם מינדערהייטס-טראַקטאַט.

אַלעמען ענטפערט דער גענעראַל-רעפערענט סענאַטאָר פּאַפּלאַווסקי, וועלכער פּאָלעמיזירט מיט דער אָפּאָזיציע.

מאָרגען הויבט זיך אָן די בפרטיות'דיגע דעבאַטע איבער'ן בודזשעט.

אראבישער איבערפאל אויף אידישער ערד-קניה

ירושלים (יט״א) ווי עס טיילט מיט דער „דואר היום", איז אויסגעבראָכען אַ געשלעג צווישען די אײנוואוינער פון דאָרף אַבודיס (אויפ'ן וועג ירושלים — יריחו) צוליב אַ יודישער ערד-קניה אין דעם געגענד. ווען ס'זענען געקומען געאָמעטערס, כדי אויסצומעסטען דעם געקויפטען באָדען, האָט זיך פערזאַמעלט אַ המון פון 50 אַראַבער, וואָס האָט אָנגענומען אַ דראָהענדע שטעלונג צו די געאָמעטערס. אין שוץ פון די געאָמעטערס האָבען זיך געשטעלט 18 אַראַבער, וועלכע האָבען פערקויפט דעם באָדען.

עס איז געקומען צו אַ געשלעג, בעת וועלכען מען האָט זיך בענוצט מיט שטעקענס און שטיינער. 2 אַראַבער זענען פערוואונדעט געוואָרען.

פּאָליציי האָט אינטערווענירט און אַרעסטירט 50 פּערזאָן. וועגען דעם ענין ווערט געפיהרט אַן אויספאָרשונג.

געפונען ביי אראבער געוועהר פון דייטשלאנד

אנטי-יודישע העץ-קאמפאניע פון דער אראבישער פרעסע

ירושלים, 27 (יט״א טעלעגראַפיש)
די אַראַבישע פרעסע האט אָנגעהויבען אַ שטאַרקע אַנטי-ציוניסטישע קאַמפּאַניע. אין די העץ אַרטיקלען ווערט דערצעהלט, אַז יודען טעראָריזירען די אַראַבער, וואָס ווילען נישט פערקויפען זייער ערד צו יודען.

צוויי אַראַבישע צייטונגען זענען צוליב די העץ-אַרטיקלען פערמאַכט געוואָרען אויף 3 חדשים. ס'זענען אַדורכגעפיהרט געוואָרען רעוויזיעס ביי אַראַבער, ביי וועלכע ס'איז געפונען געוואָרען געוועהר פון דייטשלאַנד.

האנדעלס-פלאט פון ארץ-ישראל

חיפה (יט״א) די „אַרנאַלד בערנשטיין ליין" צו וועלכע עס געהערט די „פּאַלעסטיין שיפּינג קאַמפּאַני", האט ערוואָרבען צוזאַמען מיט'ן נאָמען אויך די „רעד סטאַר ליין", די שיפען פון דער דאָזיגער שיף-ליניע „פּענלאַנד" און „וועסטערנלאַנד" וועלען ווייטער קורסירען צווישען אַנטווערפּען און ניו-יאָרק.

ה' אַרנאַלד שיפּמאַן, וועלכער ווײלט איצט אין ארץ-ישראל אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ערשטער רייזע פון דער שיף „תל-אביב", קאָנטראָלירט איצט שיף-לינעס: איינע, וואָס טראָגט זייר נאָמען און קורסירט צווישען ציפּון-אייראָפּאַ און ניו-יאָרק, „רעד סטאַר ליין" און „פּאַלעסטיין שיפּינג קאַמפּאַני".

בילאנס פון דער אראבישער באנק אין ארץ-ישראל

ירושלים (יט״א) פון דעם בילאַנס, וואָס איז איצט פערעפענטליכט געוואָרען דורך דער אַראַבישער באַנק אין ירושלים, איז צו זעהן, אַז דער גרונד-קאַפּיטאַל פון דער באַנק בעטרעפט 45,000 פונט, דעפּאָזיטען 376,000 פונט, וועקסלען און רעזערווען — 85,000. די ריינע הכנסה בעטרעפט 15,625 פונט.

בעשטעטיגט די צייטווייליגע פרעזידענטען פון זגערזש און פאביאניץ

כירוע האָבען די וואהלען אין די שטאָט-פערוואַלטונגען פון זגערזש און פּאַביאַניץ נישט געגעבען קיין רעזולטאַט.

דעריבער זענען אין זגערזש דורכ'ן אינערן-מיניסטעריום בערופען געוואָרען אַלס צייטווייליגער פרעזידענט — דער ביזאיצטיגער פרעזידענט יאַן שווערטש, און אַלס וויצע-פרעזידענט — באָלעסלאַוו יאַראָשינסקי.

אין פּאַביאַניץ איז אַלס צייטווייליגער פרעזידענט בעשטימט געוואָרען דער ביז-איצטיגער פרעזידענט, באָלעסלאַוו פּוטימאַ.

400 טוזענד יודען אין ארץ-ישראל
פון א פריוואטען געשפרעך מיט חיים ווייצמאן

פלאָרענץ, 27 (יט״א טעלעגראַפיש)
דער פרעז. פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע טעאָדאָלי, האָט געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט ערקלערט, אַז חיים ווייצמאַן האָט איהם פריוואַט איבערגעגעבען, אַז אין ארץ ישראל וואוינען איצט העכער 400 טויזענד יודען.

אויסגעמיטען א פאגראם אין אלזשיר איז די לאגע זעהר ערענסט

פאריז, 27 (יט״א טעלעגראַפיש)
די לאַגע אין אַלזשיר איז נאָך אַלץ אַ געשפּאַנטע. אין דער שטאָט סעטיף איז על פּי נס אויסגעמיטען געוואָרען אַ פּאָגראָם אויף יודען.

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל-גאַס 19, טעל. 125-17
נעמט אָן פון 1—2 און פון 4—6 נאָכמ.

17 זגערזשער יודיש פאלקס-טעאטער זגערזשער 17

בראַוואָ רעגינאַ צוקער! שטורמט דאָס טעאַטער פון אַפּלאָדיסמענטען!
פרייליכע אָפּערעטען אין פאָלקס-טעאַטער!
מאָרגן, פרייטאָג און שבת, 9 אָווענד — צום ערשטען מאָל!
קאַרל צימבאַליסט'ס אויפפיהרונגען רעגינא צוקער 2 קאָמישע אָפּערעטען-שלאַגערס פון
„די פּראָווינצער כלה" אין 2 אַקטען
שבת 4 נ״מ די בעל.-אָפּער. חאַצקעלע כל-בו'ניק
אין 3 אַקטען מיט רעגינא צוקער אין דער הויפּט-ראָלע.
אַרטיסטען-אַנסאַמבל: בעזמאַן סאָניע, פאָדערמאַן חנה, ראָזענבערג ליובאַ, ראָזענצווייג רעגינאַ, באַלבירסקי הערש, נייהויז וואָלף, פּאָלאַנסקי חיים, רייכענבערג נתן.
אָרקעסטער אונטער לייטונג פון דיריגענט דוד בייגעלמאַן. ביים קלאַוויר: ש. בלומשטיין.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פאָלקס-טעאַטער.

DZIŚ szukajcie w PĄCZKACH 10 zł. (w złocie) w CUKIERNIACH „JÓZEF PIĄTKOWSKI"
Plac Wolności 4, tel. 215-63. „Ziemiańska", Piotrkowska 76, tel. 211-11. Piotrkowska 126, tel. 136-33 Pabjanice, Zamkowa 7, tel 114.

Inż. A. Russak
נאַרוטאָוויטשאַ 47, טעל. 245-08
נעהמט אָן כעמיש-טעכנישע אַנאַליזען און אַנאַליזען פאַר ערצטליכע דיאַגנאָסטיק.
כעמישע רעצעפטור.

Dr. med.
Haltrecht
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8—11 פריה און פון 1[30]—2[30] מיטאָג און פון 5—9 אָוו. זונטאָג פון 10—1 מיטאָג.
עלע אַרט אַנאַליזען.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזן
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל

שייטלען
מיט פאַריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאַסיג און רעעל אויסגעאַרבייט צו ביליגע פּרייזען
ביי קערש, סקווערַאָווא 5

אַכטונג!
קולטור- און בילדונגס-געזעלשאַפטען, פאָלקס-און אַרבייטער-אוניווערזיטעטען, קולטור - קאָמיסיעס ביי פאַראיינען, זעלבסטבילדונגס - קרייזען, ביבליאָטעקען און אָווענד-קורסען!
אַ לעקטאָר-פּאָפּולאַריזאַטאָר פון עקאָנאָמישע, פּאָליטישע און געזעלשאַפטליכע וויסענשאַפטען לייענט רעפעראַטען (אויך אויף דער פּראָווינץ). האַלט ציקלען לעקציעס, פיהרט אָפענע פאָרומס, נעמט אָנטייל אין קאָנטעל-אָהענדען.
איינלאַדונגען אַדרעסירען:
SZ. INFELD, Łódź, Piotrkowska 31
dla Lektora.

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פּיעטריקאָווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אָן שטענדיגע אויגען-קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אָווענד.

אונבעקאנטער פריינד!
אייער בריף פון 21. פעברואַר ד. י. האָב איך ערהאַלטען און איהר פערשטעהט, אַז איך קען דאָס אַלעס נישט נעהמען ערנסט, בעוויל איהר ווילט זיך מיט מיר פערזענליך נישט טרעפען. אויב איהר זענט מיר טאַקע אַ גוטער פריינד, דאַן קענט איהר מיט מיר פערזענליך דורכשמועסען. דיסקרעציע איז פולשטענדיג געזיכערט. און אויב איהר ווילט נישט, איז אַ סימן, אַז אַלעס איז ליגענד, און איהר זענט מיינס אַ שונא.
6450

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
שערפּיעז 37 (בענעדיקטאַ 6.
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

רעכער
ווערען אויפגענומען ביי ג. נאַרדמאַן
שרודמיעסקאַ 8.

פאַר גאַרד, ביושטעריע
און לאַמבאַרד-קוויטען
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
אַלזידאָר פּיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פּאַלטענס און אַנציגער
פון די בעסטע ביליצער און טאָמאַשאָווער סחורות, די מאָדערנסטע מוסטערן, אין אַ גרויסען אויסוואַהל, בעקומט מען נאָר ביי
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09
גערענקט. פּראַנט 2 שטאָק.
גערענקט. פּראַנט 2 שטאָק.
גערענקט. פּראַנט 2 שטאָק.

אויערען, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.) ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9-2 און פון 4—8 אָוונט.

AMBULATORJUM
ZŁAMAN
(צובראָכענע קנאָכען)
מיט רענטגען-דורכלייכטונג אויפ'ן אָרט
לעטשניצע-פּרייזען
Dr. J. Lubicz
Południowa 9, tel. 183-17.

דער בישאף מילער ביי היטלער'ן

בערלין, 27 (ספ. טעל.)
דער קאנצלער היטלער האט היינט אויפגענומען אויף אנ'אודיענץ דעם בישאף פון דער דייטשער עוואנגעלישער קירך, מילער'ן.
די דאזיגע לאנג־דערווארטעטע אודיענץ איז לעצטענס עטליכע מאל אפגעלעגט געווארן.
זי האט א שייכות מיט וויכטיגע דעציזיעס בנוגע דער קינפטיגער ריכטונג פון דער קירכליכער פאל־טיק אין דייטשלאנד.

קאמיסיע פון פוילישע באהן-מיניסטעריום אין נירעמבערג

בערלין, 27 (ספ. טעל.)
א קאמיסיע פונם פוילישן קאמוניקאציע מיניסטעריום אונטער דער ליטונג פון וויצע מיניסטער באבקאווסקי איז היינט אנגעקומען קיין נירעמבערג.
לכבוד די פוילישע געסט איז ארויסגעגעבן געווארן א פייערליכער פריהשטיק.
די אנטיילנעהמער האבן אויסגעהערט א רייה רעפעראטען וועגן דעם בוי פון אויטא־סטראדעס.
אין אווענד איז די קאמיסיע ארויסגעפארן קיין מינכען.

פאר שטים-רעכט פון די פרויען אין פראנקרייך

פאריז, 27 (ספ. טעל.)
12 דעפוטאטען ווילען אויף דער פרייטאג־דיגער זיצונג פון פארלאמענט ארויסטרעטען מיט א פארשלאג תיכף צו בעטראכטען דאס פראבלעם פון אנערקענען פאר פרויען שטים־רעכט ביי די זעלבסטפערוואלטונגס־וואהלען.

Szopka Cyganerji
היינט פרעמיערע
א. נ. „א פערד וואלט זיך פונאנדערגעלאכט"
טעקסט: סטעפאן געלסקי, העו־העס און נעלקען.
מאריאנעטקעס: ז. זשילקא.
אנהויב טעגליך 9.30 אווענד, שבת און זונטאג 8 און 10 אווענד
אין קאפע „ESPLANADA"
פיעטריקאווער 100

25 עולים זיצען נאך אין תפיסה

87 יודען זענען שוין בעפרייט געגען קויציע — ווייטערע אינטערפעלאציעס פון דעפ. וועדזשוואוד

לאנדאן, 27 (יט"א טעלעגראפיש)
דעפ. וועדזשוואוד האט היינט ווידער אינטער־פעלירט דעם קאלאניען־מיניסטער וועגען דער צאהל „אונלעגאלע" עולים, וואס זיצען אין די תפיסות אין ארץ ישראל.
דער קאלאניען־מיניסטער האט געענטפערט, אז איצט זיצען נאך 25 יודען אין דער תפיסה. 87 זע־נען אפגעקומען די שטראף און זענען בעפרייט גע־ווארען געגען קויציע.
ווייטער האט דעפ. וועדזשוואוד געפרעגט דעם קאלאניען־מיניסטער, צי מען קאן האלטען ארעס־טאנטען אין דער תפיסה מיט אנ'אונבעגרעניצטען טערמין. דער מיניסטער האט געענטפערט, אז ארעס־טאנטען קאן מען האלטען אין תפיסה אזוי לאנג ביז ער האט נישט אריינגעטראגען די קויציע, וואס ווערט פון איהם פערלאנגט.

מיג. סיימאנ'ס נסיעה האט זיך שוין אנגעהויבען

פאריז, 27 (ספ. טעל.)
סער דזשאן סיימאן, לויט ווי עס ווערט האלב־אפיציעל געמאלדען, וועט שוין דאנערשטאג אנקו־מען קיין פאריז. 9 א זייגער וועט דער ענגלישער אויסערן־מיניסטער אונטערן פארזיץ פון פרעמיער פלאנדען און אויסערן־מיניסטער לאוואל האלטען א רעפעראט וועגן דער פארלאמענטארישער ארדנונג אין ענגלאנד.
לויט ווי עס פערזיכערט די „ליבערטע" האט סיי די ענגלישע סיי די פראנצויזישע רעגירונג נישט די כונה אנצוגעבען דעם איצטיגען צוזאמענטרעף פון די מלוכה־מענער קיין אפיציעלען כאראקטער, ובפרט ארויסרופען דעם איינדרוק, אז די בעגעגניש בע־דייט א המשך פון דער פראנצויזיש־ענגלישער קאנ־פערענץ אין לאנדאן.
בערלין, 27 (ספ. טעל.)
פון א גוט־אינפארמירטען צד דערקלערט מען אז דעם אנקום פון סיימאנען קיין בערלין דארף מען דערווארטען דעם 6 מערץ ה. י. ער זאל דא פער־ברענגען 3 טעג, ד. ה. ביז'ן 9 מערץ.

הויפט-לייטער פון די „סאווכאזען" איז אומגעקומען בעת אנ'אויטא-קאטאסטראפע

מאסקווע, 27 (ספ. טעל.)
דער פער־וואלטונגס־לייטער פון די „סאווכאזען" אין ראטען־פערבאנד, סארלאמאוו איז היינט אומ־געקומען בעת אנ'אויטא־קאטאסטראפע.
צוויי פערזאנען, וואס זענען מיט איהם מיט־געפאהרען זענען שווער פערוואונדעט.

ס'איז עפּיס נישט גלאט... פאן-פאפען פאהרט ווידער קיין בערלין

וויען, 27 (ספ.טעל.)
דער געוו. לעגאציע־סעקרעטאר פון דער דייטשער געזאנדטשאפט אין ווין טשירסקי, האט צוריקגעקערט פון זיין נסיעה אין צפון־איטאליען, און אפגעגעבען פאר פרעסע־פארשטעהער פאלגענדער דערקלערונג:
„אין צוזאמענהאנג מיט די פלערליי ידיעות, וואס האבען זיך לעצטענס בעוויזען וועגען מיין פער־זאן, קאן איך בלויז זאגען פאלגענדעס: — איך בין אוועק פון דער דייטשער דיפלאמאטישער דינסט און איך האלט, אז איך דארף איצט נישט מאכען קיין שום דערקלערונגען וועגען פערשידענע געשע־הענישען, וואס זענען פארגעקומען בעת מיין אמ־טירען".
דער דייטשער געזאנדטער אין וויען, פאן פאפען, לויט ווי עס מעלדעט די „וועלט־בלאט" פאהרט ארויס, אין שייכות מיט'ן ענין־טשירסקי, היינט אין אווענד קיין בערלין, פון וואנען ער אז ערשט דעם פאריגען שבת צוריקגעקומען.

נאר נישט קריטיקירען!..

בערלין, 27 (ספ. טעל.)
די צוויי־וואכענשריפט „קריטישע רונדשוי", וואס גייט ארויס אין ברעמען איז פערבאטען גע־ווארען דורך דער מאכט.
די פעראָרדענונג איז מאטיווירט מיט „סיבות פון עפענטליכער זיכערקייט און ארדענונג".

אנ'אויסערליכע אראבישע העצע וועגען „יודישער בעוואפנונג"

ירושלים (יט"א) די אראבישע פרעסע הערט נישט אויף צו העצען וועגען פלומרשטע „יודישע בע־וואפנונג". „פאלעסטיין" טיילט מיט, דאס בעת דעם לעצטען רויב־איבערפאל צווישען טול־כרם און יפו זענען די יודען ערשינען אין פולער בעוואפנונג, הגם די פער'חתמ'עטע געוועהר־קאסטענס אין די קאלאניעס זענען ווארשיינליך געבליבען אונבערירט.
„א־דיפאע" שרייבט, אז שוין לאנג מאכען די יודען אין ארץ־ישראל גרויסע מיליטערישע פארבע־רייטונגען". די צייטונג בעהויפטעט, אז די יודען קויפען אוים דאס געוועהר נישט נאר ביי די א"י־אראבער, נאר אויך אין עבר־הירדן און ביי די בע־דואינער אין מדבר.
„א־דיפאע" שרייבט אויך אין העצערישען טאן וועגען „אפטע מיליטערישע איבונגען אין די יודי־שע קאלאניעס און דאס בויען שאסייען צוליב מילי־טערישע צוועקען".

פויליש-דאנציגער פער-שטענדיגונג

דאנציג, 27 (ספ. טעל.)
די פון א לענגערע צייט געפיהרטע אונטער־האנדלונגען צווישען דער פוילישער רעגירונג און דעם דאנציגער סענאט וועגען די פארשריפטען וואס פערלייכטערען דעם האנדעל מיט לאנדווירטשאפט־ארטיקלען, פישערייען, פאטאטאזשען און גרינצייג־בע־וועגונג — זענען היינט פערענדיגט געווארען דורך אונטערשרייבען א פויליש־דאנציגער הסכם.

ארום דעם איטאליעניש-אביסינישען קאנפליקט

דעזערציע פונ'ם איטאליענישען מיליטער. — 800,000 לירעס ענטשעדיגונג. — נייער טראנספארט פון מיליטער

אינסברוק, 27 (ספ. טעל.)
די געזעלשאפטליכע מיינונג געפינט זיך אונטערן איינדרוק פון דער ידיעה, אז עס איז אריבערגעגאנ־גען די גרעניץ אנ'אפטיילונג איטאליענישע זעלנער פון דער דייטשער נאציאנאליטעט, דעזערטירענדיג אזוי ארום אויפ'ן עסטרייכישען טעריטאריום. די דאזיגע זעלנער, וואס זענען מאביליזירט געווארען אין אלטא אדיזשע, האבען געזאלט אוועקגעשיקט ווערען קיין אפריקא. זיי האבען זיך אבער נישט גע־וואלט בעטייליגען אין א קאמף געגען אביסיניען און זענען אנטלאפען קיין עסטרייך.
די טיראלער מאכט געפינט זיך דעריבער אין א פריקרער לאגע און מ'ווייסט נישט, וואס מיט די דעזערטירען צו טון. עסטרייך איז, ווי בעקאנט, פא־ליטיש שטארק פערבונדען מיט איטאליען און וויל אויסמיידען דעם איינדרוק, אז זי בעהאלט אוים דע זערטירען. די טיראלער מאכט ווארט איצט אויף אינ סטרוקציעס פון וויען.
רוים, 27 (ספ. טעל.)
אין א געשפרעך מיט די פארשטעהער פון דער אויסלענדישער פרעסע האט דער שארזש־ד'אפער פון אביסיניען יעזוס אפעווארק קאטעגאריש אפגע־לייקענט די קלאנגען, אז אנשטאט דער בעלגישער מיליטערישער מיסיע זאל האבען געקומען א יאפא־נישע מיסיע.
צ. א. האט ער אויך דערקלערט: „אביסיניען איז גרייט צו בעצאהלען 800.000 לירעס ענטשע־דיגונג, וואס איטאליען פאדערט, אויב די שידס־קא־מיסיע וועט אנערקענען די פאדערונג פאר א גע־רעכטע.
רוים, 27 (ספ. טעל.)
היינט איז אפגעשוואומען קיין מזרח־אפריקא די שיף „לעאנארדא דא־ווינטשי", וועלכע פיהרט 110 אפיצירען, 1,200 זעלנער, 300 קוואליפיצירטע אר־בייטער און א גרויסען סכום קריגס־מאטעריאלען.

לאדזער ענדעקעס רואינירען דעם בודזשעט

דערקלעהרט דער קאמיסאר, ה' וואיעוואדזקי

די שכירות פון די שטאט-בעאמטע ווערען בעדייטענד פערקלענערט

אויף דער בעלטיגער זיצונג פון דער בודזשעט־קאמיסיע פון שטאט־ראט איז די ענדעקישע מעהר־הייט אויפסניי ארויסגעטרעטען מיט א גאנצע רייה פארשלאגען, וועלכע זענען געשטעמפעלט געווארען דורכ'ן רעגירונגס־קאמיסאר ה' וואיעוואדזקי, אלס אויסגעשפראכען שעדליכע פאר דער שטאט.
די ענדעקעס האבען אנגענומען א בעשלוס וועגען פערקלענערען די שכירות פון די שטאט־בעאמטע און געשטראכען די פאזיציע פון 200,000 אויף רעגנומעראציעס און צוגאבען פאר די זעלבע בעאמטע. נאכדעם האבען זיי אויך פערקלענערט פון 10 ביז 5 פראצענט דעם קאמונאלען צושלאג צו די בעאמטען־שכירות.
א לאנגע דיסקוסיע האט ארויסגערופען דער פארשלאג וועגען שטרייכען אלע עמעריטורען פאר די געוועזענע מיטגלידער פון מאגיסטראט, ווי דהיינו פאר די וויצע־פרעזידענטען וויעלינסקי און ראפאל סקי און די געוועזענע לאווניקעס יאעל, סמאליק, אדאמסקי און הארווש. קאמיסאר וואיעוואדזקי האט דערקלערט, אז דאס איז א פערגוואלדיגונג פון די פערפליכטענדע געזעצן פארשריפטען און האט אפגע־לירט, אז מ'זאל די פראגע אפלייגען, ווייל זי איז ארויפגעטראגען געווארען אויף דער טאג־א־דנונג פון דער קאמיסיע פאר אלע פריהערע עדזשאן. וואיע־וואדזקי'ס פראפאזיציע איז אבגעוואָרפן געווארען.
עס איז וודאי צו בעמערקען, אז די אויבען־דערמאהנטע פאשלאגן פון די ענדעקעס זענען אריינגעטראגען געווארען אייגענטליך שוין נאך דעם פערענדיגען פון דער דעבאטע איבער די הוצאות.
ווי בעקאנט האבען די ענדעקעס אין אנהויב פון דער סעסיע זיך אפגעהאלטען פון שטימען איבער די דאזיגע פראגען, האלטענדיג, אז די דעבאטע האט בלויז אנ'אינפארמאטיווען כאראקטער. איצט זענען זיי משטיינסגעזאגט, „געקומען צום שכל"...
די קאמיסיע האט שפעטער אנגעהויבען צו דיסקוטירען איבער'ן הכנסה־בודזשעט און פאר־געשלאגען בעדייטענד צו פערקלענערען די פאזיציע פון 5 מיליאן זלאטעס פון דעם קאמונאלען צושלאג צום הייזער־שטייער. דאס איז אייגענטליך, א הנחה פאר די קריסטליכע הויזבעזיצער פון די פאר־שטעט, וועלכע וועלען לויט דעם פארשלאג פון די ענדעקעס צאהלען נאר א העלפט פון דער ביז־איצ־טיגער סטאווקע.
עס האט נישט געהאלפען, דאס, וואס דער קא־מיסאר וואיעוואדזקי האט זיי וועגען צו פער־שטיין. אז זיי, די ענדעקעס, רואינירען דעם בודזשעט אז די „באקאזען" זענען שוין פונאנדערגעשיקט געווארען — די איצטיגע מעהרהייט האט איהרס אויסגעפיהרט.

רעפרעזענטאנץ-טעאטער
„ראזמאיטאשטשי"
ציגעל־גאס 27. טעל. 112-25.
דירעקציע: דור צעלמייסטער.
גאסטשפילען
פונ'ם בערימטען יודיש־דייטשען קינסטלער, פרעמיער פון רייןהארד־ און פיסקאטאר־טעאטערן
אלעקסאנדער
גראנאך
היינט דאנערשטאג, 9.30 אוונט
גראנדיעזע
פאלקס-פארשטעלונג
איינהייטס־פרייזען
אלע בילעטען
אין פארטער
1 זל.
צום לעצטען מאל אין דעם סעזאן
דער גרויסער שלאגער פון
אלטער קאציזנע
„וועלט-
געוויסען!
מיט אלעקסאנדער גראנאך
אין דער הויפט־ראל.
געדענקט, אז א פריהער אויסגעקויפטער בילעט, זיכערט א בעסערן פלאץ.
שבת, 12 פריה —
אלע בילעטען אין פארטער 1 זל.
ספעציעלער פריהמארגען
פאר ארבייטער און אינטעליגענץ
צום ערשטען מאל אין דעם סעזאן, דאס גראנדי־יעזע מייסטערווערק פון לעאניד אנדרעיעו
די 7 געהאנגענע
די אויפפיהרונג און יעדער ארטיסט אין זיין קרוין־ראל, וועלען זיין די סענסאציע פון היינ־טיגען סעזאן. בעזארגט אייך פריער מיט בילעטען.
לייענט אויפמערקזאם די מארגענדיגע אנאנסען אין צייטונג און די אפישען, וועלכע ברענגען סענסאציאנעלע נייעס!
מארגען, פרייטאג און שבת אוונט ווייטערדיגע פארשטעלונגען
מיט אלעקסאנדער גראנאך
„שיילאק"

Dr. Zygmunt
Henrykowski
ספעציאל־ארצט פאר וענערישע הויט־קראנקהייטען און מענער־שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף פיעטריקאווער 86
טעל. 143-63
נעמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אווענד.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע זאל.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 28 פעברואר 1935

ווער האט ארויסגעשטעלט די יודן־פראגע?

די ענדעקעס מאכען אנ'אנשטעל, אז די יודען־פראגע אין פוילען איז איינע פון די וויכטיגסטע און געוויטאגטסטע פראבלעמען און מ'מוז איהר אוועקשטעלען אין דער שפיץ פון אלע דיסקוסיעס, סיי אויף דער סיים־טריבונע, סיי אין צייטונגען, כדי מיט אלגעמיינע כוחות צו געפינען א לעזונג. און מיט א מינע פון ערנסטע פאלק־פערזארגערס הערען זיי נישט אויף צו מוסר'ן די סאנאציע, הלמאי זי פטר'ט אפ מיט שח"י־פה"י אזא ערנסטע פראבלעם, וואס מ'קען צוליב איהר זיך ממש פון ארט נישט ריהרען.

איז ביי אונז קיין ספק נישט, אז דאס איז אלץ אחיזת־עינים, ציין־פארמולירונג, און דער אמת'ער צוועק פון די אלע ריידענישען איז בלויז העצע און פראוואקאציע, דאס שפילט מען אויף די ביליגע אינסטינקטען פון פאלק, כדי צו קאמפראמיטירען די סאנאציע און פערשטארקען די אייגענע מערכה.

די ענדעקעס האבען זיך שוין אוודאי איינגעוואוינט מיטן געדאנק, אז די יודישע פראגע אין פוילען איז געקומען „בידי שמים", „פארם מאזשער" און די אויפגאבע פונ'ם שוואכען מענשעלע איז בלויז צו ענטשיידען די דאזיגע פראגע, פונקט ווי ס'עקזיסטירט אין דער וועלט א פראבלעם פון קרענקען, און די מעדיצין איז בלויז בעשעפטיגט, צו געפינען די רפואות צו פערשידענע מחלות. דער אמת איז אבער, אז די פראבלעם איז לכתחילה נאר דורך מענשליכען עגאאיזם און שאוויניזם.

אין פוילען עקזיסטירט נישט פון דער נאטור קיין יודישע פראגע, נאר א פוילישע פראגע, און נאר קורצזיכטיגע פאליטיקער ווילען די ערנסטע ריזיגע סאציאלע פראבלעם אויסהיילען דורך הארץ־טראפענס פון פעריודישונג.

אין פוילען זענען פאראן א צוועלף מיליאן פויערים, וואס מוזען לעבען אין א ניוואו, נידעריגער פון נארמאל, ווען די דאזיגע שטומע בעשעפענישען וועלען דורך דער צוואנג־בילדונג בעקומען א מוח צום טראכטען און א מויל צום ריידען, וועלען זיי שטעלען די העכערע שיכטען אזוינע הארבע קשיות, וואס קיין חכם וועט זיי נישט קענען פערענטפערען.

די דאזיגע פראבלעם, אי'ן דער פארם, ווי זי שטייט איצט, האט צו דער יודען־פראגע קיין שום שייכות נישט; אדרבה טויזענטער און טויזענטער פון די ארימסטע פויערים דערהאלטען אפשר זייער קנאפע עקזיסטענץ, א דאנק זייער קאנטאקט מיט'ן מאסען־יוד, וואס קויפט ביי זיי אפ פאר גראשענס זייערע פראדוקטען. פון די סאציאלע רעפארמען, דורך קאאפעראציע און האלב־קאלעקטיוויזאציע, אדער פון דער מאנאפאליזאציע און עטאטיזאציע. האבען זיי נאך קיין גליקען נישט אנגעזעהען. אפילו די גרויסע הנחה פון מאראטאריום האט קודם כל געהאט די פעולה, וואס יודען האבען געמוזט בענגרע־ניצען דעם קרעדיט פארן ארימען פויער, וועלכער בעצאהלט נישט דעם חוב — א קנאפער גליק.

בלויז קליינע טיילען פון דער פויערשאפט, וואס בעקומען די שטאטישע בילדונג - הכשרה און אנטלויפען פון דארף אין שטאט אריין, הויבען אן צו ווערען יודישע קאנקורענטען אויפ'ן געביט פון מלאכה' האנדעל, צי אינטעליגענטע פראפעסיעס; אבער דאס איז דאך ווי א טראפען אין ים אנטקעגען דער גאנצער ארימקייט פראבלעם אין פוילען.

און אויב פוילען זאל דורך וועלכען ס'איז נס, ווערען אינדוסטריאליזירט און טעכניזירט און זאל אין צענזוס פון בילדונג און אין ניוואו פון לעבען זיך דערהויבען צו די מערב־מלוכות, אדער צו אמעריקע, וועט דעמאלט די אויפגעשטאנענע גרויליגע ארבייטסלאזיגקייט - פראבלעם לחלוטין נישט קענען געלעזט ווערען דורך בערויבען יודען פון זייערע פרנסות, ווייל צו קליין וועט זיין דער רויב־טראפיי אנטקעגען דער ריזיגער נויט.

פון אייביג אן און אומעטום, זעהען מיר, האט א יודען־פראבלעם עקזיסטירט נאר דארטען, וואו מענשען האבען איהר ארויסגערוקט, איז אבער קיינמאל נישט געשטילט געווארען דורך דער נאטור אליין. אויפן גאנצען שטח פון דער געשיכטע בעגעגענען מיר זיך מיט הונדערטער פאלען, ווען יודען זענען געווען אין פערשידענע לענדער נוציג פאר זיך און פאר אנדערע, האבען געהאלפען טרייבען דעם וואגען פון אלגעמיינעם וואוילשטאנד און פראגרעס, שוין נישט רעדענדיג וועגען הויבען די מאראל אין זייער סביבה, ביז ס'האט זיך דערוועקט די עגאאיסטישע קנאה פון די שטארקערע מענשען און האבען אוועקגעשטעלט א יודען־פראגע אויפ'ן סדר־היום.

ביי היינטיגען טאג האבען מיר אין דער וועלט דריי יודישע קאלאס־קיבוצים, אין רוסלאנד, אין אמעריקע און אין פוילען. העלפען יודען אין רוסלאנד דעם פראצעס פון מלוכה'שען פונאנדערבוי און אין אמעריקע זענען יודען צווישען די ערשטע מחנות פיאנערען אויף געפינען און אויספרובירען נייע פרנסות, ווי פילם, ראדיא וכדומה, בלויז אין פוילען ווערען זיי נישט צוגעלאזט צו דירעקטער מיט־ארבייטערשאפט אין פונאנדערבויען דער מלוכה, און ווער ווייס, וויפיל טאקע דער דאזיגער עלימינירען יודען איז שולדיג אין דער שווער־ריהרעוודיגקייט פונ'ם פראגרעס אין פוילען.

מ'האט אמאל, מיט איבער 40 יאהר צוריק ארויסגעטריבען יודען פון מאסקווע; האבען די דאזיגע יודען זיך בעזעצט אין פוילען און אויפגעריכט דעם האנדעל און די אינדוסטריע אין לאדז און אין ווארשא, און אין דער זעלביגער מאס, ווי די דאזיגע צוויי שטעט האבען זיך ענטוויקעלט, איז מאסקווע צוריקגעשטאנען — דאס איז געווען דער דירעקטער פועל יוצא פון דער צארישער גזרה.

די יודען־פראגע שטייט איצט אומעטום, סיי דארט, וואו די יודישע פראצענט פערהעלטעניש איז א גרויסע, סיי דארט, וואו די צאהל יודען איז קליין. אבער דאס האבען מענשען די פראגע גע־שטעלט, מענשען דעזאריענטירטע און צעווילדע־וועטע, וואס האבען פערלוירען דעם גלייכען וועג.

דייטשלאנד איז ביי דער מיטארבייט פון יודען געהויבען געווארען צו גאר א הויכער מדרגה פון קולטור און ציוויליזאציע, פון פראגרעס און וואויל־שטאנד: ווי נידעריג זי וועט פאלען דורכ'ן בעזוי־טיגען יודען פון מיטארבייט וועלען מיר ערשט מיט דער צייט קענען געוואויר ווערען, סמנים דערפון זעהן זיך שוין איצט אויף פערשידענע געביטען. און וואס זיי האבען געוואלט האבען זיי נישט אויס געפיהרט — א האלבער מיליאן יודען איז פארט דארט געבליבען.

נישט די קאנקרעטע ארץ־ישראל און נישט קיין שום פאנטאסטישע טעריטאריע וועט נישט לעזען אין פוילען די יודען־פראגע, וועלכע איז דער עיקר א פראדוקט פון מענשישע אויסגעקליגעלטע טעאריעס און נישט קיין נאטירליכע דערשיינונג. א פשיטא שווין, אז מ'וועט די פראגע נישט לעזען דורך רדיפות אדער פאגראמען.

יעדע לאנד האט צו ענטשיידען בלויז איהר אייגענע פראבלעם, און די יודען־פראגע איז נישט מעהר ווי א טייל פון אט דער פראבלעם.

פ. ס.

ענגלישע נסיעות אויף דער יבשה

צום וויזיט בערלין — ווארשא — מאסקווע

ווי עס זעהט אויס איז די רייזע פון ענגלישען אויסערן מיניסטער אין די דריי הויפט שטעט בערלין — ווארשע — מאסקווע שוין א בעשלאסענע זאך. פערשטעהט זיך, פאר דער דייטשער דיפלאמאטיע איז די פראגראם ענדערונג פון מיניסטער סיימאנס רייזע נישט זעהר אנגענעהם. די דייטשען האבען דאך געוואלט מאכען פון וויזיט פון ענגלישען מיניסטער אין בערלין עפעס א געשעהעניש פון אויסערגעוועהנליכער וויכטיגקייט, וואס האט אויך געזאלט דינען דעם צוועק צוצורייסען פראנקרייך מיט ענגלאנד. איצט וועט שוין סיימאנס רייזע טראגען א גאנץ אנדערען כאראקטער און דער ביי בעקומט זיך דער איינדרוק, אז דאס איצטער רעסאנסטע אין דער דאזיגער רייזע וועט זיין דאס אנבינדען א קאנטאקט מיט מאסקווע. ווען דער דאזיגער נסיעה פון ענגלישען מיניסטער שרייבט ד"ר טהאן אין „דזשעננביק" צווישען אנדערע פאלגענדעס:

מען האט דעם איינדרוק, אז די ענגלישער קאבינעט האט געהאט איבערצאווינדען נישט קיין קליינע פסיכאלאגישע שוועריגקייטען איידער ער האט זיך דעצידירט אויסצופיהרען די דאזיגע רייזע, די דאזיגע פסיכאלאגישע מניעה'ה האבען עקזיסטירט אין דער בריטישער עפענטליכער מיינונג, ביי די קאנסערוואטיווע דעמאקראטען, און אפילו אין געוויסען אויך סעגמענטען פון קאבינעט און פון מיניסטער אליין, עס האט אבער געזיגט די נויטווענדיגקייט דער פרינציפ, אז „דער צייט הייליגט די מיטלען" האט ווידער אמאל ארויסגעוויזען זיין פולע לעבהאפטיגקייט. פערפאלען — אויב מען וויל אויסמיידען א קריג, מוז מען צוקומען ביז צו די סאמע צענטרען פון די סכנות און פערזיכערען זיי געגען א אויסברוך.

צי וועט זיך סיימאנס מיסיע אין בערלין איינגעבען? צי וועט איהם ווירקליך געלינגען צו פערלענגערען דעם פעריאד פון שלום וואס ער ווינשט זיך אזוי און זיין לאנד האט אזוי נויטיג? פערשטעהט זיך, אז דער שכל הייסט אויף דער פראגע ענטפערען פעסט און זיכער: יא! די הויבערט פראצענטיגע זיכערקייט פון דאזיגען יא, פליסט ארויס פון דער אנדערער הונדערט פראצענטיגער זיכערקייט, אז עס איז נישט פאראן קיין געהעריגע מלחמה־צוגעגרייטקייט.

אין פון בערלין געהט דער וועג קיין ווארשע. מען האט דעם איינדרוק, אז די דאזיגער וויזיט איז פאקטיש נישט קיין עלעמענטארע נויטווענדיגקייט,

נאר איז גיכער א אקט פון העפליכקייט, פון בערלין קיין מאסקווע פיהרט דער וועג איבער ווארשע, און ווי אזוי זאל מען זיך דא נישט אבשטעלען און אביסעל פלוידערען? די מיסטעריע־שטענד נישט פון אונזערע אויסערליכע פאליטיק בנוגע פראנקרייך קען נישט פערנעהמען די אויפמערקזאמקייט פון ענגלאנד, אז ה' סיימאן זאל זיך אבביטען אלס פערמיטלער, אזוי שלעכט איז נאך זיכער נישט, אז מיר זאלען דארפען פערמיטלען אין די בעציהונגען מיט פראנקרייך. מיר ריידען נאך גאנץ זיכער דירעקט, און אפילו גאנץ אפט אויפריכטיג און הארציג, נישט איין מאל האבען מיר אויף דעם ארט אויסגעדריקט אונזער בעדויערען. וואס דער איצטיגער קורס פון אונזער אויסערליכער פאליטיק דערווייטערט אונז, מעהר אדער ווייניגער פון פראנקרייך, דאס געשעהט אפער נישט אזוי קאטאסטראפאל, אז מען זאל דארפען מורא האבען, פאר וועלכע עס איז ווייטערגעהענדע פאלגען. יעדענפאלס איז דאס נישט קיין ענין, וואס זאל אזוי אינטערעסירען ענגלאנד. דאס אויסערן־מיניסטעריום זאל זיך דארפען בעמיהען און פרובירען פערמיטלען. גאנץ פשוט — דער וועג פיהרט איבער ווארשע, דארף מען זיך דער ביי דא אפשטעלען. ביין — ה' סיימאן קען ביי אונז נישט האבען קיין ספעציעלע מיסיע און אויב ער שטייגט אפ ביים ארה־כפאהרען איז עס פשוט צוליב קורטואזיע און אכטונג צו פוילען.

און איצט קיין מאסקווע, פערשטעהט זיך, דא האט דער ארימער קאנסערוואטיווער ליבעראל, אדער ליבעראלער קאנסערוואטיסט סער סיימאן געהאט און זיך געגעבען ארום זיך צו בעקעמפען א סך ספקות. דאס באלשעוויסטישע מאסקווע לאקט איהם נישט, ווער ווייסט צי אפילו די בלויזע נייגיריגקייט ציהט איהם אהין. דאס איז פאר איהם זיכער א פולשטענדיג פרעמדע און אפשר אויך שרעקליכע וועלט, אבער ער מוז דארט זיין ווייל אויב ער וועט זיין אין דייטשלאנד. עס איז א בעקאנטע זאך — צווישען די בעכטיגע הארציגסטע פריינד, וואס האבען זיך בשעת אקט־געגנגעשטעלט אין צווייען, דער גאנצער וועלט, איז פלוצלונג ענטשטאנען א שנאה און זיי קוקען נאר אויס איינער אויפ'ן צווייטען אנצופאלען. האט זיך דאך שוין געגען מאסקווע געהאט אויפגעהויבען א דראהענדער און שטארקער פינגער. און מאסקווע האט אויך וועלכע פיל־זאגענדע בעוועגונגען, געענטפערט מיט געוויסע אינצווייפלונג שריט. קודם כל האט מאסקווע גרייט א געוואלדיגע ארמעע, וועל־

כע אויב זי איז נאר צום טייל אזוי שלאגפערטיג און טיכטיג, ווי צאהלרייך און פערזעהען מיט אל־דעם גוטען, איז זי באמת מסוגל אנצוווארפען א שרעק אפילו אויף דעם גרעסטען העלד. אבער מאסקווע וויל זיכער נישט קיין מלחמה און וועט גערן איינגעהען אויף יעדען פאר־שלאג צו פערקלענערען די בעוואפנונגען, אויב דאס וועט נישט זיין פערבינדען מיט א דירעקטער סכנה. ענטוואפנונג וועגענדיג ווענינסטענס טיילווייזע ענטוואפנונג, איז אין איצטיגען מאמענט איינע פון די הויפט דאג'ה־מאטען פון דער ענגלישער פאליטיק, עס איז דערביי קלאר, אז ה' סיימאן וועט גובר זיין אלע אייגענע און פרעמדע מניעות און וועט פאהרען קיין מאסקווע. דער פאקט אליין — דער וויזיט פון א טעטיגען ענגלישען אויסערן־מיניסטער אין מאסקווע נישט אפילו באלשעוויסטישער, און א אונגעהערטער צייכען פון דער צייט, צי זאל דאס בעדייטען א געוויסע ענטשפאנונג אין דעם איבריגען ענגליש־רוסישען אנטאגאניזם?

מיר ווייסען גאנץ גוט, אז דער אנטאגאניזם איז איבער פון די מעהאדיגסטע תהומים, פון וועלכע עס דראהט שטענדיג א פייערדיגע לאווע. כמעט אין יעדען קאנפליקט וואס ברעכט אין ערגיץ ווא אויס, ענטשטעהט אינסטינקטיוו די מורא, אז דער קראטער זאל נישט ווערען טעטיג און אונטערצינדען די וועלט, דאס זעהט דאך אזוי צו זאגען צוויי ריזען איינער פון ים און דער צווייטער פון דער יבשה, וואס אז זיי וועלען זיך אמאל צוזאמענשטויסען וועט די וועלט צושטערט ווערען, און איצט קומט דער בריטישער מיניסטער קיין מאסקווע — צו דער באלשעוויסטישער דערצו! ווי א מלאך פון שלום און וועט דארט זיין א זעהר ליבער גאסט.

אזוי אזוי — עס איז פאראן א געוויסער אמת ווען מען פערזיכערט, אז די עקאנאמיק פיהרט אן מיט דער וועלט. ענגלאנד זעהט אויס פיהלט, אז אפילו פאר איהר הויבט אן צו זיין שווער דער וועט־לויף פון די בעוואפנונגען אויפ'ן ים טרייבט זי איך א ווילדען טעמפא אהאן, אויף דער יבשה רוסלאנד, און איצט קומט נאך צו נאך א „אויסמעסטונג": די לופט — דארט יאגען די דייטשען. פער־פאלען — אין אזעלכע בעדינגונגען קען מען נישט זיין איבערקלויבעריש. מען מוז פאהרען אפילו אין היינטיגען בערלין, און אפילו אין היינטיגען מאסקווע.

און אזוי מוז דאס ארימע ענגלאנד מאכען נסיעות אויף דער יבשה.

אדורכפאל פון די שווייצארישע נאצים

די „אנקלאגע געגען חיים וויצמאן און חברים"

אין בערן, אין דער שווייץ, קומט ווי בעוואוסט פאר א פראצעס געגען די פערשפרייטער און ארויסגעבער פון דעם שענדליכען אנטיסעמיטישען פאמפלעט די „פראטאקאלען פון די זקני ציון". צום פראצעס, וועלכער איז איצט איבערגעריסען געווארען אויף א געוויסער צייט, זענען געהאט ארויסגערופען געווארען מצד דעם אנקלאגער, דער בונד פון די יודישע קהלות אין דער שווייץ, אלס עדות א רייהה אנגעזעהענע יודישע און נישט־יודישע פערזענליכקייטען, וועלכע האבען אפגעגעבען זייערע ערקלערונגען פארן געריכט אונטער א שבועה. אין א צייט ארום האט די היטלעריסטישע פרעסע אין דייטשלאנד פערשפרייט א סענסאציאנעלע ידיעה, אין וועלכער עס איז געווארען געזאגט, אז די עדות ערקלערונגען פון „די פיהרענדע יודען פון דער וועלט" אין דעם פראצעס פון די „פראטאקאלען פון די זקני ציון" האבען זיך „ארויסגעוויזען פאר פאלש". ווייטער איז געווען געמעלדעט, אז דער „פאלקסבונד", די פארטיי פון די שווייצארישע נאצים, האט אריינגעטראגען אין דער פראקוראטור א אנקלאגע פאר פאלש שווערען, געגען ד"ר חיים וויצמאן, דעם פיהרער פון די ציוניסטען, שלאסבערג (פאריז), רב הכולל ד"ר עהרענפרייז (שטאקהאלם), ד"ר באדענהיימער (אמסטערדאם), נאציאנאל־ראט און ציוניסט ד"ר פארבשטיין (ציריך), מיליוקאוו (פאריז), ראבינער סוויאטניקאווו און ניקאלאיעווסקי (פאריז). ווייטער איז אין דער ידיעה געזאגט געווארען, אז „צוליב דער שווערקייט פון פערברע־כען, ווי אויך צוליב דעם, וואס די אנגעקלאגטע וועלען מסתמא וועלען אויסמיידען צו שטעלען זיך פאר א געריכט בעטען די אנקלאגער אנצווענדען ארעסט פאר די בעשולדיגטע".

פערשטעהט זיך, אז די דאזיגע ידיעה האט דאן קיינער נישט ערנסט גענומען און עס איז געווען פער שטענדליך, אז זי איז ספעציעל פראפאגירט געווארען פארן אינערליכען געברויך פון דריטען רייך. ווי עס שטעלט זיך אבער איצט ארויס, איז אין דער בערנער פראקוראטור פאקטיש אזא אנקלאגע אריינגעטראגען געווארען. פרטים וועגען דעם געפינען מיר אין א בעריכט, וואס דער בערנער אדוואקאט ווילי הירשעל האט צוגעשיקט צו דער „יודישער רונדשוי".

אדוו. הירשעל שרייבט, אז איינינגע פערזאן, וואס זענען דערמאנט געווארען אין דער דאזיגער ידיעה האבען איהם בעאויפטראגט אויסצופארשען דעם ענין און ער האט דעריבער די מעגליכקייט צו שילדערן דעם גאנצען ענין. אדוו. הירשעל שרייבט:

דעם 22 דעצעמבער 1934 איז פאקטיש אין דער פראקוראטור פון בערנער קאנטאן אריינגעפלאסען א אנקלאגע געגען די אויבענדערמאנטע פערזאנען. די אנקלאגע האט אריינגעטראגען דער „פאלקס־בונד" פון דער ארטס־גרופע ציריך. די אנקלאגער בעשולדיגען די אנגעקלאגטע, אז זיי האבען ביודעים פאלש עדות געזאגט אין פראצעס פון די „פראטא־קאלען פון די זקני ציון". אלס בעגרינדונג פון זייער אנקלאגע פעררופען זיי זיך אויפ'ן נומער 30 פון דער צייטונג „פאלקסבונד", אין וועלכער עס זאל זיך האבען געפינען א עפענטליכע אנקלאגע געגען די דערמאנטע עדות. צו דער אנקלאגע איז צו־געלעגט געווארען דער נומער פון דער צייטונג און דאס בעטרעפענדע ארט איז געווען ארומגעצייכענט מיט רויטער בלייער. אין דער אנקלאגע איז אויך געפאדערט געווארען אנצווענדען ארעסט בנוגע די עדות.

דעם 26 דעצעמבער 1934 האט דער גענעראל־פראקוראר פון בערנער קאנטאן איבערגעשיקט די אנקלאגע דעם אויספארשונגס־ריכטער אין בערן אדורכצופירען די אויספארשונג. דער אויספארשונגס ריכטער האט אבער באלד אין אנהויב געהאט דעם איינדרוק, אז די בעשולדיגונג האט נישט קיין שום יסוד. צוליב דער דאזיגער סיבה האט ער אפילו נישט געפונען פאר נויטיג צו מעלדען די פערזאנען, וואס זענען אויסגערעכענט אין דער אנקלאגע, וועגען דעם, אין וואס מען בעשולדיגט זיי. דעריבער זענען זיי אויך נישט איינגעלאדען געווארען און אפילו נישט אויסגעהערט געווארען. עס איז דערי־בער גאנץ מעגליך, אז איינינגע פון די בעטרעפענדע פערזאנען האבען ביז איצט נאך נישט קיין אהנונג וועגען דעם, אז מען בעשולדיגט זיי אין פאלש עדות זאגען.

דעם 29 דעצעמבער 1934 האט דער אויספאר־שונגס־ריכטער איבערגעשיקט דעם אנקלאגער א גע־וויסען ב. ווירגלער־העס דעם ארטס־גרופען־פיהרער פון „פאלקסבונד" אין ציריך, א בעשטעטיגונג, אז ער האט ערהאלטען די אנקלאגע געגען חיים וויצמאן און חברים. גלייכצייטיג האט ער דעם אנקלאגער מיטגעטיילט, אז די שטראף־אנקלאגע איז צו אלגעמיין פערפאסט און זי גיט נישט קיין גרונד צו פערפיהרען א שטראף־פראצעס געגען די אנגעוויזענע פערזאנען. דער אויספארשונגס־ריכטער האט דעריבער דעם אנקלאגער געגעבען א טערמין ביז צום 5 יאנואר 1935 צוצושטעלען גענויערע מאטעריא־לען, וואס זאל שטיצען די אנקלאגע. דער טערמין איז שוין לאנג אריבער און קיין שום פרישע זאך־בעווייזען זענען נישט צוגעשטעלט געווארען.

דורך א געמיינזאמען הסכם פון בערנער פרא־קוראר און דעם אויספארשונגס־ריכטער פון 7 יא־נואר 1935 איז בעשלאסען געווארען: „די שטראף־אנקלאגע געגען חיים וויצמאן און חברים" וועגען בעוואוסטזיניגען פאלש עדות זאגען איז צוליב מאנ־געל אין גענוגענדע שטיצפונקטען, ווי אויך צום טייל צוליב מאנגעל פון פאקטישע מאטיווען צו לאזען אהן ווייטערדיגען גאנג.

עס איז נאך כדאי צו בעמערקען, אז דער אויבענדערמאנטער נומער 30 פון דער צייטונג „פאלקס בונד" איז קאנפיסקירט געווארען, ווי נאר ער איז ערשינען און איז פאר דער עפענטליכקייט געבליבען אונבעקאנט. די שווייצארישע מאכט האט בכלל זעהר ווייניג אכט געלעגט אויפ'ן גאנצען ענין און די גאנ־צע העצע וועט אין קיין שום פאל נישט האבען קיין איינפלוס אויפ'ן פערלויף פון פראצעס פון די „פרא־טאקאלען פון די זקני ציון" וועלכער וועט שוין בקרוב בעניגט ווערען.

גרוסען פון דער הויפט־שטאט

ארום די לעצטע געשעהענישען אינ'ם יודישען האנדווערקער־וועלט'ל

(פון אונזער ווארשאווער קארעספאנדענט)

מ. עלבוים.

אינ'ם צענטראלען יודישען האנדווערקער־פערבאנד אין ווארשא האט, מיט אן ערך א יאהר צוריק, אנגעהויבען זיך צו רודערן: עס האבען זיך אויסגעבילדעט פראקציעס און אפאזיציעס און גרופען פאר און געגען דער אנפיהרונג; עס האבען זיך אנגעהויבען אטאקעס געגען דעם פיהרער חיים ראסנער; עס איז פארגעקומען א שפאלטונג צווישען די פיהרער גופא: ראסנער — בערגין — פינקעלשטיין א. אנד. און צו דעם אלעם האט זיך באך ארגעריקט דער ענין האנדווערקער־קארטען און עס איז פאשט ענטשטאנען די אמת'ע מהומה.

דער קאמף ארום דעם האנדווערקער־פערבאנד האט זיך אויך אריבערגעטראגען אין דרויסען, אויסער דעם פערבאנד, — אין דער ברייטער יודישער געזעלשאפט, אין דער יודישער פרעסע.

די אינערליכע ריבונגען אינ'ם האנדווערקער־פערבאנד זענען געגאנגען אין דער ריכטונג פון „בענקלעך", מאנדאטען, טעטיגקייט און די האנדווערקער־קאמערען א. אז. וו..

דער אויסערליכער קאמף איז געגאנגען א סך ווייטער: מ'האט פארגעווארפען די האנדווערקער־פיהרער און הויפטזעכליך ראסנער'ן, אז בנוגע די האנדווערקער־קארטע ווערט געפיהרט א נישט־שיינע און נישט־ריינע פאליטיק לגבי די יונגע האנדווערקער; מ'האט פשוט פארגעווארפען חיים ראסנער'ן אז ער פיהרט א צוויי־פנים'דיגע פאליטיק, דהיינו: ביי די גוים, אין דער האנדווערקער־קאמער קעמפט ער געגען די יודען און — פערקעהרט.

וויפיל אמת און אויפריכטיגקייט עס איז געווען אין די אלע פארווארפען (און געווען זענען עס שווערע פארווארפען) איז געווען נישט־ליכט פעסטצושטעלען, ווייל עס איז נישט־לייכט געווען צו דערגרונטעווען, וואו עס הויבט זיך אן דער געזעלשאפטליכער קאמף און וואו דאס בענקעל־כאפעריי; וואו עס הויבט זיך אן די פערזענליכער אינטערעסען, וואו די דעמאגאגיע און וואו — דער טובת־הכלל.

דאס איז אלץ צוגעגאנגען אזוי ווייט, ביז עס איז געקומען צו א געזעלשאפטליכען געריכט, מ'האט ראסנער'ן בעשולדיגט (אדער ער האט זיך אליין מעשולדיגט) פונ'ם פרעזעס־אמט און פון דער ליטונג פונ'ם צענטראלען האנדווערקער־פערבאנד. בראש פונ'ם פערבאנד האבען זיך געשטעלט א ריהע געזעלשאפטליכע טוער, נישט־האנדווערקער, וועלכע האבען געבילדעט א פראוויזאריום.

האט מען דאך געמיינט, אז אלץ איז שוין גוט, עס איז שוין שלום־ושלוה, — הויבט זיך עס נישט אן! דער קאמף, די מחלוקת'ן, דער קריעג־ווידער, האט ווייטער אנגעהאלטען און זיך אפילו צופלאקערט. ראסנער גופא איז אויך נישט געשלאפען: שטעהענדיג מחוץ דעם פערבאנד האט ער דאך בעוויזען צו דערהאלטען פאר און ארום זיך א גרויסע גרופע אנהענגער, וועלכע האבען געארבייט אין דער ריכטונג, אז ראסנער זאל צוריק ווערען דער אנפיהרער פונ'ם האנדווערקער־פערבאנד.

די קאמף־מיטלען פון ראסנער'ן און פון די „ראסנעריסטען" זענען געווען גאנץ וואגיגע, ווי פאר האנדווערקער: „דאלוי מיט דער אינטעליגענציע!" „הלאה האנדווערקער אליין אנפיהרען מיט זייערע ארגאניזאציעס!"

און איז דאך חיים ראסנער אליין א האנדווערקער — האבען טאקי די ווערטער „אינטעליגענטען" און „ארגומענטען" געווירקט, ווארום — אט האט חיים ראסנער טאקי געזיגט.

אויף דער לעצטער פלענאר־זיצונג פונ'ם האנדווערקער־צ.ק. איז שוין די ראסנער־גרופע געקומען אן אבארגאנידירטע און געשטארקטע. די דעלעגאטען האבען געשטורעמט געגען דעם פראוויזאריום, געגען די, וואס האבען פערפיהרט דעם פראצעס איבער ראסנער'ן; עס האבען אויך נישט געפעהלט קיין אטאקעס געגען דער פרעסע און דער פארזיצער

האט פערלאנגט, אז די פרעסע־פארשטעהער זאלען פערלאזען דעם זאל (סטיל: לאדזער ענדעקעס־ראטמענער...) דא איז עפעס געווארען דער „אמה'ער ויצעקר" און — דער פארזיצער האט געמוזט פערלאזען זיין אמט. אויף זיין ארט איז געוועהלט געווארען דער לאדזער אדוואקאט ווייצמאן, וועלכער האט, אגב, איבערגעבעטען די פרעסע־פארשטעהער אין נאמען פון פרעזידיום.

דער פערלויף פון דער צ.ק.־זיצונג איז געווען א גענוג שטורמישער. דער „טשוואק" פון דער זיצונג איז געווען די רעדע פון חיים ראסנער'ן גופא. ער האט געהאלטען א לאנגע רעדע, אגב, א גאנץ געלונגענע און וויציגע; ער האט זיך אפגערעכענט מיט זיינע געגנער און אויפגעוויזען, ווער עס זענען געווען זיינע שונאים און קרובים; ער האט אויפגעדעקט די קארטען, אוועקגעריקט די פארהאנג פון די הינטער־קוליסען אינ'ם האנדווערקער־פערבאנד, אנווייזענדיג העבי"י, אז דאס געזעלשאפטליכע געריכט האט נישט געקאנט געפינען געגען איהם קיין שום ממשות'דיגע בעשולדיגונג. צווישען אנדערען האט ראסנער, אין וויץ, געזאגט וועגען דעם געריכט: מ'האט געמאכט געגען מיר א געריכט פון א ליטעראט (לעא פינקעלשטיין), א טעאטער־רעזשיסער (ד"ר מיכאל וויכערט) און פון די האנדווערקער האט מען געמאכט סטאטיסטען; זיי אלע האבען דאס איינסצענירט די טראגי־קאמעדיע; די „שמינטעליגענטען" האבען זיך פערלייגט אויף מיר.

דער רעזולטאט איז געווען, אז די פלענאר־זיצונג האט צוריקגערופען צו דער ארבייט די גאנצע פריהערדיגע ליטונג מיט ראסנער'ן בראש און דאס פראוויזאריום האט דימיסיאנירט.

אזוי האט זיך פערענדיגט די לאנג־דויערנדע „עפאפעע" ראסנער אינ'ם צענטראלען האנדווערקער־פערבאנד.

יא: ראסנער האט זיך, גרויסמוטיג, אפגעזאגט אנצונעהמען דעם פרעזעס־אמט, ביז מ'וועט איהם נישט איינגאנצען ריינוואשען פון די פארווארפען. אבער ער איז שוין צוריק טעטיג, ארבייט ווידער און ער איז ווייטער „אויפ'ן פערדע"...

קאראאימער אין קרים

(פון א רייזע)

פון ב. צ. גאלדבערג

קרים איז אויך די וויגעלע פון די קאראאימער. אין יאלטא איז געווען דער צענטער פון דער קאראאימער סעקטע. דארטען האבען זיי געהאט א שול־הויף, וואס איז היינט א מוזעי. דארטען קאן מען באך אלץ זעהען ווי עס האט אויסגעזעהן פאר דער רעוואלוציע. די גרויסע קאר־שול פאר שבת און יום־טוב און א קלענערע שול פאר אינדערוואכען; די ווייבערשע שול בעשטעהט פון צוויי גאלעריען. איינע פאר פעריהראטע פרויען און איינע פאר מיידלעך. איבער'ן ארון קודש הענגט א געמעלד פון בית המקדש. די ווענט זענען געפלאסטערט מיט ווייסען מארבעל און בעציערט מיט גאלד און אויף דער ערד, אויף דער בימה און פאר'ן ארון־קודש ליגען די טייערסטע טעפיכער. ביים ארון קודש שטעהען דריי שטולען — איינער פאר'ן רב און צוויי פאר די חזנים. די אויפשריפטען קומען אין צוויי שפראכען: אין לשון־קודש און אין דער אייגענער, טאטארשער שפראך. דער דיינער אין שוהל האט אן אלף־בית פאר די ציפער.

דער שוהל־הויף איז געבויט ווי דער בוכשטאב „ב'ת", און אינעווייניג שטעהט א מאנומענט צום צאר אלעקסאנדער דעם ערשטען. דער אויפשריפט אויף דעם מאנומענט איז אויסגעקריצט אין העברעאישע בוכשטאבען, אבער די ווערטער זענען פון גייער שפראך. איך האב ארונטערגעשריבען דעם דאזיגען אויפשריפט:

אימפעראטור
אלכסנדר פירבוי
Tato שנהסין דא
וויליבריא ביר דא
סיגגיבא יא טשריף
קיורמאסיבין זכרי
אידון אופטוריא
בראים לריבדן כיבא
אולדי יסגו
שינהסין דא

די העברעאישע אויפשריפטען געהען אין געוועהליכען מליצה'דיגען סטיל. איינס איז א לויבגעזאנג צו יעקאטערינען:

בימי יקאטרינא ממלכות קדר
הפיל לגורלה צור ממיכן שבותו
תפשה גבירה הרבתי מדינת קרים,
אז שקטה הארץ, בחה סגולתו.

אין הויף זענען די ווענט בעלייגט מיט מארמערנע ברעטער, אויף וועלכע עס שטעהט אויסגעקריצט די גרויסע אויפשריפטען פון די פערשידענע קאראאימער, וואס האבען א סך אויפגעטאן פאר זייערע ברידער. איינע פון די געהט אזוי:

"זאת ליהודה יאמר
איש יהודה היה באיר גוזלווא
ושמו מרדכי בן יצחק טירישקאן, והיה
האיש ההוא תם וישר, ירא אלהים
וסר מרע...

אין דעם אריינגאנג צום קאראאימישען בית מדרש — אין דעם פאליש — הענגען פערשידענע אויפשריפטען פון דער אנטי־רעליגיעזער בעוועגונג. איינס פון די איז א פאטאגראפיע פון לעצטען ראבינער, צי חכם, פון דער דאזיגער שוהל. דא ווערט איבערגעגעבען זיין גאנצע ביאגראפיע, ווי ער האט שטודירט אין מאסקווער אוניווערזיטעט, געווען א לעהרער פון פערסישען שאך, און איז געקומען דערנאך צו ווערען דא א ראבינער. עס ווערען אנגעגעבען פאקטען, ווי אזוי ער איז געשטאנען אין פערבינדונג מיט דער אכראנקע, און געזוכט, צו געהאלפען די צארישע רעגירונג אין איהר קאמף מיט דער רעוואלוציע. די ביאגראפיע איז געשריבען אין א ביטערען, פערלוימדערישען טאן.

עס ווערט דארטען אויך דערצעהלט, ווי אזוי אט דער ראבינער איז דערנאך אנטלאפען און היינט איז ער דער פיהרער פון די קאראאימער אין טראק, לעבען ווילנע.

די שוהל שטעהט פערלאסען, אז מען וויל די אנקוקען דארף מען אנקלאפען צום אויפזעהער, וואס וואוינט אין הויף. אז איך האב אנגעקלאפט איז ארויסגעקומען א יונגע מיידעל מיט א בארג שליסלען. די מיידעל האט געהאט זיין א יאהר פופצעהן — שווארצע האר, שווארצע, פייערדיגע אויגען, א טונקעלער קאליר פון הויט. זי האט גערעדט רוסיש. איך האב איהר געפרעגט וואס זי איז, האט זי געענטפערט, אז זי איז א יודישע.

— א יודישע צי א קאראאימישע? — האב איך איבערגעפרעגט.

— איצט איז עס אלץ איינס — האט זי געענטפערט, — קאראאימען זענען יודען.

זי האט געקענט איבערלייענען די העברעאישע אויפשריפטען. פון וואנען? האב איך נישט געפרעגט. אפשר איז עס א טייל פון איהר ארבייט אלס ארויסהעלפעריין אין מוזעי.

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל־גאס 11, טעל. 238-02
נעמהט אן אין הויט־ און וועגערישע
קראנקהייטען, מענער־שוואכע
פון 8–11 ביי טאג און פון 4–9 אוונט

א וועלט-רייזע מיט 800 יאהר צוריק

מערקווירדיגע בעשרייבונג פון דעם יוד. רייזענדען ר' בנימין פון טאדעלא

6)

פון מ. פאדאליער

די וואנדער וואס ר' בנימין פון טאדעלא האט געזעהן אין אנדערע לענדער

מיר קומען צום שלוס פון די רייזעס וואס ר' בנימין פון טאדעלא האט געמאכט מיט הונדערטער יאהרען צוריק. ער האט, חוץ די לענדער, וואס מיר האבען דערמאנט, אויך בעזוכט עגיפטען, רוסלאנד, דייטשלאנד, פראנקרייך, די היינטיגע טשעכאסלאוואקיא און אנדערע. ער דערצעהלט אבער זעהר וויניג אינטערעסאנטעס פון דעם לעבען פון די יודען אין די דאזיגע לענדער. פון צייט צו צייט גיט ער איבער א פאקט, א פאסירונג, אבער קיין גאנץ בילד קריגט מען נישט ארויס. חוץ דעם, זענען א סך פון די זאכען וואס ער דערצעהלט, פאנטאסטיש און שטימען נישט מיט די היסטארישע אמת'ן. מיר וועלען דא דערפאר אין דעם לעצטען קאפיטעל איבערגעבען גאר עטליכע טשיקאווע געשיכטעס, וואס ר' בנימין דערצעהלט אונז.

אט איז א מעשה וועגען א יודישען שבט אין דעם מדבר, וואס האט זיך געשטעלט אנטקעגען דעם קעניג פון פערסיע. דער קעניג האט געפיהרט מלחמה געגען א געוויסען ווילדען שבט, און ער האט זיך אוועקגעלאזען מיט אן ארמעי אין דער מדבר. זיי האבען געוואנדערט טעג און טעג ביז עס איז אויסגעגאנגען די שפייז און דאס וואסער און די ארמעי האט געליטען הונגער און דורשט. דער קעניג מיט זיין ארמעי זענען ענדליך געקומען צו די בערג פון נאיסאבור, וואו עס האט געוואוינט דער יודישער שבט. זיי האבען דארטען געטראפען קוואלען וואסער און גערטנער וואו עס האבען געוואקסען אלערליי פרוכטען. דאס איז גראד געווען שבת און די יודען האבען נישט פערלאזען זייערע וואוינונגען און מען האט נישט געזעהען קיין מענשען. דער קעניג האט געשיקט צוויי מענשען אויסגעפינען ווער עס זענען די איינוואוינער וואס האלטען זיך אויף די בערג. זיי זענען געגאנגען און דערזעהען א טייך אויף וועלכען עס האט זיך געפונען א בריק. ביי דער בריק האבען זיך דערהויבען דריי מויערען און א פערשלאסענער טויער. פון יענער זייט טויער האט זיך געזעהן א גרויסע שטאט. א מאן האט זיך בעוויזען פאר דעם טויער און געפרעגט ביי די צוויי שליחים פון דעם קעניג, וואס זיי ווילען. די האבען אבער נישט פערשטאנען די שפראך פון דעם מאן. מען האט געבראכט אן איבערזעצער און דורך איהם האט מען אויסגעפונען, אז די מענשען וואס וואוינען אין דער שטאט זענען יודען. די האבען דערקלערט, אז זיי האבען נישט קיין פרעמדען הערשער איבער זיך און אז זייער הערשער איז א יוד.

די שליחים פון דעם קעניג האבען גענומען פרעגען אויף דעם שבט וואס מען האט געהאלט בעזיגען. האבען אבער די יודען ערקלערט, אז דער שבט לעבט מיט זיי אין פריידען און פריינדשאפט און אז זיי וועלען נישט דערלאזען דאס עס זאל געשעהען מיט זיי עפעס שלעכטס.

די שליחים האבען זיך אומגעקעהרט צום קעניג און איהם דערצעהלט וואס זיי האבען געזעהען און וואס די יודען האבען דערקלערט. דער קעניג האט זיך דערשראקען און האט גלאזט וויסען די יודען, אז ער וויל מיט זיי נישט פיהרען קיין מלחמה. ער האט זיך אויך געבעטען ביי זיי, אז זיי זאלען געבען שפייז און וואסער צו זיין ארמעי, וואס איז געווען הונגעריג און דורשטיג. עס האט דערנאך אויסגעבראכען א מלחמה און די פערסישע ארמעי איז אינגאנצען אומגעבראכט געווארען און דער קעניג האט זיך קוים גערעטעט מיט א קליינער צאהל פון זיינע מענשען.

צווישען די געפאנגענע וואס זענען אריינגעפאלען אין די הענד פון פערסישען קעניג, איז געווען א יודישער העלד מיט'ן נאמען ר' משה. מען האט איהם געמאכט פאר א קנעכט. איינמאל האט אבער דער קעניג געהאט א וועט־שפיל צווישען די רייטער און שיסער פון זיין ארמעי און דער יודישער העלד ר' משה האט זיך ארויסגעוויזען פאר דעם בעסטען רייטער און בויגען־שיסער. האט דער קעניג איהם באלד בעפרייט, איהם אנגעטון זיינע מלבושים און געמאכט איהם פאר זיין איבערדעצער. ער האט איהם אויך געזאגט, אז אויב ער וועט אויפגעבען זיין רעליגיע וועט ער איהם מאכען פאר דעם אויפזעהער פון זיין הויז און איהם געבען א סך געלד. ר' משה האט איהם אבער דערקלערט, אז ער וויל עס נישט טון, האט דער קעניג איהם איבערגעגעבען אין די הענד פון דעם רב שר שלום. ר' משה האט דערנאך חתונה געהאט מיט דעם רב'ס טאכטער. ווי ר' בנימין גיט איבער, האט ער געהערט די דאזיגע געשיכטע טאקע פון ר' משה'ן אליין.

און ר' בנימין דערצעהלט אויך פון די שווארצע יודען, וואס ער האט בעגעגענט אויף זיינע וואנדערונגען אין די ווייטע, פערווארפענע מזרח־לענדער. ער איז געקומען אין בעריהרונג מיט הונדערט טויזענט אזעלכע יודען, און זיי זענען אלע געווען פרום, אפגעהיט אלע מצוות, זיי האבען געקענט תורת משה און אויך דעם תלמוד. אין אמאדיע האט ער געהערט די געשיכטע פון דוד אל רואי, וואס איז געווען איינער פון די פאלשע משיחים, וואס האבען זיך בעוויזען אין פערשידענע צייטען. דוד אל רואי איז דערשינען אין יענער געגענד מיט צעהן יאהר איידער ר' בנימין איז אהין געקומען און מיט איהם איז פערבונדען איינער פון די אינטערעסאנטסטע קאפיטלען אין אונזער געשיכטע. ווי ר' בנימין דערצעהלט האט דוד אל רואי געלערנט אין דער ישיבה פון באגדאד און ער האט זיך אויסגעצייכענט מיט זיינע גרויסע פעהיגקייטען אין לערנען. ער האט אבער גע'חלום'ט די גאנצע צייט פון בעפרייען די יודען פון פערסישען יאך און ער האט געפלאנט צו ארגאניזירען א יודישע ארמעי מיט וועלכער ער האט זיך געקליבען צו עראבערען ארץ־ישראל און בעפרייען דאס הייליגע לאנד און גרינדען דארט א יודישע מדינה. האט ער זיך גענומען מאכען פראפאגאנדע צווישען די יודען וואס האבען געוואוינט אין די בערג און זיין ווארט האט אויך דערגרייכט צו די יודען אין די שטעט. מען האט גענומען גלויבען אין איהם ווי אין א הייליגען און א סך האבען איהם גערופען „אונזער משיח". דער פערסישער קעניג האט דערהערט פון דעם, האט ער איהם געשיקט רופען צו זיך אין פאלאץ. דוד אל רואי איז דערשינען פאר דעם קעניג אהן שרעק.

„ביזטו דער יודישער מלך?" האט דער קעניג ביי איהם געפרעגט.

„יא! איך בין דער יודישער מלך", האט דוד אל רואי געענטפערט מיט שטאלץ.

דער קעניג איז געווארען אויף איהם שטארק אין כעס און געגעבען א בעפעהל מען זאל איהם ארייבווארפען אין תפיסה.

דער קעניג האט זיך דער־ווייל בעראטען מיט זיינע מיניסטארען און אין דריי טעג ארום האט ער געהייסען ברענגען פאר זיך ד'ד אל רואי'ן. דער יודישער משיח איז אבער דערשינען פאר איהם אליין און דער קעניג האט ביי איהם געפרעגט:

„ווער האט דיך ארויסגעלאזען פון געפענגניש?"

„איך אליין האב זיך בעפרייט", האט דוד אל רואי געענטפערט, „און איך האב נישט קיין מורא פאר דיינע דינער".

דער קעניג איז ארויף אין גרויס בארן, ער האט אבער גאר נישט געקענט טאן מיט דוד אל רואי'ן. האט דער קעניג זיך געווענדעט צו דעם ראש הגולה אין באגדאד, אז ער זאל ווירקען אויף איהם ער זאל אויפגעבען זיין אויפשטאנד און זיינע פלענער. עס האט אבער נישט געהאלפען. האט דער קעניג אונטערגעקויפט מיט א גרויסער סומע געלד דוד אל רואי'ס שווער, אז ער זאל איהם הרג'ענען. דער שווער האט איהם דערהרג'עט בשעת יענער איז געשלאפען. אט דאס איז דער פאנטאסטישער טייל פון דער געשיכטע וועגען דער מערקווירדיגער פערזענליכקייט ד'ד אל רואי, וואס ר' בנימין האט געהערט אין אמאדיע. ער האט עס געהערט פון מענשען וואס האבען געקענט דעם פאלשען משיח און דורכגעמאכט די אנגרוזונג וואס ער האט ארויסגערופען.

(סוף).

יודען און אראבער רעגירען איבער ירושלים

א העלפט פון די מיטגלידער פון שטאט-ראט זענען יודען. — יודישע בעפעלקערונג פון ירושלים גרייכט ביז 60 פראצענט

ירושלים איז די לעצטע יאהרען פערוואלטעט געווארען דורך א שטאט־ראט, אין וועלכען יודען האבען זיך נישט בעטייליגט. די יודישע שטאט־ראט מיטגלידער האבען זיך אפגעזאגט פון בעטייליגען זיך אין דעם ראט, אונטער דער אנפיהרונג פון פריהערדיגען מעיאר ראגיב נאשאשיבי. דאס איז געווען א סיסטעם פון קארופציע פון אנהויב ביז'ן סוף. די יודישע שטאט־ראט־מיטגלידער האבען געבילדעט א מינדערהייט, א דריטעל, און מיט זייער מיינונג האט זיך די מאכמעדאנישע און קריסטליכע מעהרהייט נישט גערעכענט. דער מעיאר ראגיב נאשאשיבי האט געטהון וואס ער האט געוואלט און זיך געפיהרט ווי א זעלבסטהערשער. די אראבישע שטאט־ראט מיטגלידער האבען אונטערגעשטיצט וואס ער האט געזאגט און האבען אויך בעקומען זייער חלק פאר די גוטע בעציהונגען צום מעיאר. דאס איז געווען ביז איצט.

פאר די לעצטע יאהרען איז דער יודישער ישוב בעדייטענד געוואקסען אויך אין ירושלים. די יודישע מיטגלידער פון שטאט־ראט בילדען 50 פראצענט, 6 פון 12. אין דער אמת'ן בילדען שוין היינט יודען אין ירושלים 60 פראצענט פון דער שטאט־בעפעלקערונג, אזוי אז לויט דער צאהל קומט זיי אפילו מעהר ווי א העלפט, אבער דאס שטייער־סיסטעם, דאס וואס מען דארף זיין א פאר־לעסטיגער בירגער אום צו האבען דאס רעכט צו בעטייליגען זיך אין די וואהלען, און נאך אנדערע אורזאכען, האבען אוועקגענומען פון דער יודישער בעפעלקערונג א היבשען טייל שטימען. אבער נאך אלעם איז די צאהל מיטגלידער אין שטאט־ראט פעסטגעשטעלט געווארען אויף א העלפט. די וואהלען קומען פאר לויט קוריעס, יעדע רעליגיעזע גע־מיינדע האט איהר בעשטימטע צאהל מיטגלידער אין שטאט־ראט: יודען — 6 מיטגלידער, מאכמע־דאנער — 3, קריסטען — 3.

דער פאקט, אז יודען זענען דא געשטיגען פון א דריטעל אויף א העלפט, האט א וויכטיגע פאלי־טישע בעדייטונג.

אבער געשעהען איז דא נאך א זאך. אין דעם פלאנטער פון פערטיילען דעם פאליטישען איינפלוס צווישען די מיוחס'דיגע אראבישע עפענדים (פריצים) פאמיליעס, איז דא פארגעקומען א זעהר וויכטיגע ענדערונג. מיט די רעזולטאטען פון די וואהלען צום שטאט־ראט אין ירושלים הויבט זיך אן בילדען א נייע פאליטישע גרופירונג צווישען די אראבישע פאליטיקער. ביז איצט האבען געשפילט א פאלי־טישע ראלע בלויז צוויי הויפט־משפחות אין לאנד, די הוסייני פאמיליע, מיט דעם גראנד־מופטי פון ירושלים אמין אלחוסייני אין דער שפיץ, און די משפחה נאשאשיבים, די אפאזיציע צום מופטי, מיט ראגיב נאשאשיבי איז געווען דער מעיאר פון ירושלים צייט די ענגלענדער האבען איינגענומען די שטאט.

איצט איז ראגיב נאשאשיבי דורכגעפאלען ביי די וואהלען. ער איז איינפאך נישט אויסגע־וועהלט געווארען. פארט וואהלען, עס איז ארויפגע־שוואומען א נייע קאנדידאטור ביי די אראבער. א נייע פאמיליע איז ארויס אויף דער פאליטישער בינע צו זוכען איינפלוס ביי דער אראבישער בעפעלקערונג. דאס איז די פאמיליע כאלדי.

די חוסייניס האבען געשטיצט דעם נייעם קאנדידאט וואס האט זיך פערמאסטען צו קעמפען געגען איהר א געגנער, נאשאשיבי. דער נייער קאנדידאט האט בעזיגט נאשאשיבי'ן. ס'איז קיין סוד נישט, אז א גרויסען טייל פון זיין זיג האט דער נייער קאנדידאט ד"ר כאלדי צו פערדאנקען יודען, ער ווייס דאס. אבער דאס איז א זאך פאר זיך. איך רעד דא בעיקר וועגען די אינערליכע אראבישע בעציהונגען.

נאשאשיבי האט זיך נישט געוואלט אונטער־געבען אויך נאך דעם ווי די רעזולטאטען פון די וואהלען זענען בעקאנט געווארען. ער האט פער־פיהרט א פראצעס געגען די וואהלען אין דעם בעצירק וואו עס זענען געפאלען די קולות פאר זיין געגנער ד"ר כאלדי. דער פראצעס האט זיך געצויגען עטליכע וואכען, ביז ענטליך האט דאס געריכט ארויסגע־טראגען אן אורטייל, אז נאשאשיבי'ס טענות געגען די וואהלען זענען נישט קיין ממשות'דיגע און די וואהל פון ד"ר כאלדי איז בעשטעטיגט געווארען.

נאשאשיבי האט געגעבען געמוזט גערעטען פון זיין זעהר בכבוד'ן אמט אלס מעיאר פון דער היי־ליגער שטאט ירושלים.

אבער איצט האט זיך געשטעלט א נייע פרא־גע: ווער וועט זיין דער פארזיצער אין דעם נייעם שטאט־ראט? לויט דער צאהל פון דער בעפעלקערונג איז שטאט געהערט אט דער עהרען־אמט די יודען. זיי בילדען די גרעסטע גרופע צווישען די דריי רע־ליגיעזע טיילען פון דער בעפעלקערונג.

עס מוז געזאגט ווערען דער אמת, אז יודען האבען אייגענטליך נישט געמאכט פון אט דער פראגע קיין גרויסע פאליטישע אישו. זיי האבען נישט געשטעלט אין קאן דעם גאנצען פאליטישען איינפלוס דורכצופיהרען ביי דער רעגירונג א יו־דישען מעיאר פון ירושלים. אבער דאך האט זיך די שטימע פון ישוב געלאזט הערען, אז מען זאל בעשטימען א יודישען מעיאר פאר דער שטאט ירושלים.

די פראגע איז, צי דארף דער יודישער ישוב איצט, ביים היינטיגען טאג, אוועקשטעלען אין פאדערגרונד פון דער פאליטישער טעטיגקייט א פרעסטיזש־פראגע, און אוועקשטעלען זי מיט דער גאנצער שארפקייט אדער נישט. עס איז נישט קיין פראגע אין בעצוג צו דער רעגירונג, נאר צו דער אראבישער בעפעלקערונג. איצט זענען די בעציהונגען צווישען די אראבישע עפענדי פאמיל־יעס זעהר פערשארפט. די מפלה פון נאשאשיבי איז א רעזולטאט פון אט דער צושפליטערונג. ווען דער אמט פון מעיאר אין ירושלים וואלט איצט־איבער אין יודישע הענד, וואלט דאס געוויס געהאט א שטארקען אפקלאנג ביי די אראבער. מען וואלט אנגעהויבען א נייע העצע געגען יודען, און דאס וואלט געדינט אלס א פראאיינגענדער מאטעריאל פאר אלע פיינד פון יודען.

פערשטעהט זיך, אז יודען דארפען נישט פער־שווייגען קיין שום עוולה, וואס עס ווערען זיי געטהון, צוליב דעם, וואס עס וועלען זאגען זייערע פיינד. פיינד וועלען תמיד געפינען שלעכט צו זאגען וועגען זיי. אבער ס'איז אויך קלאהר, אז ביי דער היינטיגער לאגע אין ירושלים וואלט די רע־גירונג נישט לייכט נאכגעגעבען אזא פאדערונג. דערווייל איז דאך פארט דער שטאט־ראט צוזא־מענגעשטעלט „פיפטי־פיפטי“, און די אלטע פיה־רונג איז דאך נישט צו האבען א יודישען מעיאר אין ירושלים, און ביילעגען די טראדיציע איז נישט פון די קליינע זאכען ביי דער ענגלישער רעגירונג.

אלזא, ד"ר כאלדי איז בעשטימט געווארען פון האי־קאמישאנער אלס מעיאר פון דער שטאט ירושלים אויף ראגיב נאשאשיבי'ס פלאץ.

אבער די פראגע פון דעם וויצע־מעיאר האט געמאכט אביסעל בייז בלוט צווישען די יודישע מיטגלידער פון דעם שטאט־ראט און די יודישע בעל־טובער. דער מעיאר האט אויך צוויי וויצע מעיארס הינטער זיך, איין יוד און איין קריסט. ווי בעוואוסט, איז די יודישע בעפעלקערונג געגאנ־גען צו די וואהלען מיט א פראאייניגטע ליסטע, וואס איז צוזאמענגעשטעלט געווארען דורך דעם ועד הלאומי, מיט דעם הסכם פון אגודת־ישראל. אבער דא האט זיך ארויסגעוויזען א מיינונגס־פער־שידענהייט וועגען דעם וויצע־מעיאר. עס זענען גע־ווען צוויי קאנדידאטען, איינער סאלאמאן, א זוהן פון דעם רעדאקטאר פון דער ערשטער צייטונג אין ירושלים, פון אן/אלט־איינגעזעסענער פאמיליע אין ירושלים, און א יונגער אדוואקאט, דניאל אוסטער.

דער חסרון פון סאלאמאן איז אפנים געווען, וואס ער איז געגייגט צו „לינקס“, דאס הייסט, צו די ארבייטער. ער איז א גוטער ירושלים'ער יוד, אן ארענטליכער מענש. ער האט א געפיהל פאר פאליטישער אנשטענדיגקייט און איז נישט קיין פאליטיקער. דא האבען זיך אלע ארבייטער געגנערישע קרייזען פעראייניגט און געווירקט מיט אלע מעגליכע מיטלען דורכצוזעצען אלס וויצע־מעיאר דניאל אוסטער'ן. ער איז א פעהיגער מענש אהן וועלכער נישט אין פאליטישער פערגאנגענהייט. די רעגירונג האט איהם אבער בעשטימט פאר דעם וויצע־מעיאר פון די יודען. דאס איז געווען געגען דעם ווילען פון ועד הלאומי. ווי עס ווייזט זיך ארויס איז דאס געווען א מיספערשטענדעניש, אזוי ווי דערווייל איז פעהלערליכט געווארען זיין נאמען אלס וויצע־מעיאר אין דער אפיציעלער צייטונג, און ער האט זיך נישט געוואלט אפזאגען פון דעם אמט, איז ער געבליבען דער וויצע־מעיאר.

בלוטיגע ליבע-טראגעדיעס אין פאריז

מאן און ווייב

די טעג איז געמאכט געווארען א מערקווירדיגער חשבון אין פאריז. עס האט זיך ארויסגעשטעלט, אז כמעט יעדען דריטען טאג דערשיסט אין פא־ריז א מאן זיין ווייב אדער א ווייב איהר מאן, אין דאס רוב פאלען בענעהט גלייך דער מערדער זעלבסט־מארד. די אורזאכען פון דעם איז שווער צו וויסען, ערקלערען דאס מיטן הייסען פראנצויזישען טעמפע־ראמענט איז אונמעגליך. ווייל צווישען די מערדער זענען פערטראטען כמעט אלע נאציאנען. די איינ־ציגע ערקלערונג בלייבט נאר, וואס אין פראנקרייך בעקומען די וועלכע בענעהן א מארד אויפן גרונד פון פאמיליען טראגעדיעס, פערהעלטנישמעסיג זעהר א קליינע שטראף. אויך די ערקלערונג האלט נישט אויס די קריטיק. ווייל דאס רוב פון די מערדער פער־משפט'ן זיך אליין מיט טויט יעדענפאלס די פאק־טען זענען נישט אפצולייקענען.

דער מוטס הינטער'ן טיר

אויף די פינסטערע טרעפ פון א הויז אין דער

(א בריף פון פאריז)

פון י. דאווידזאן

פאריזער פארשטאט וואזשיראר, האבען זיך אנגעצונ־דען די קליינע פערשטויבטע לעמפלעך פאר א פער־מאכטע טיר זענען געשטאנען צוויי פערצווייפעלטע געשטאלטען: אן'עלטערע פרוי און א יונגעל פון א יאהר צעהן.

— פאפא! — האט געיאמערט דאס קינד.

די עלטערע פרוי האט פערצווייפעלט געקלאפט מיט די פויסטען אין דער פערמאכטער טיר און גע־שריגען:

— מערדער!

דער געשריי איז געווען נישט קיין אומזיסטער, די אלטע פרוי האט געפיהלט, אז עס איז א פראגע פון סעקונדען, אז געהן רופען די פאליציי איז שוין צו שפעט; שוין אפילו צו שפעט צו מאכען א גע־וואלד. ווי צוגעשמידט איז זי געשטאנען ביי דער פערמאכטער טיר און געווארט אויף דער שרעקלי־כער רגע. זי האט נישט בעדארפט לאנג ווארטען. אין א פאר מינוט האבען זיך דערהערט הינטער דער טיר דריי שאסען און די אלטע פרוי מיט דעם צעהן יאהריגען יונגעל האבען מיט א ווילדען געשריי זיך אראפגעיאגט פון די טרעפ.

דאס קינד מיט דער אלטער פרוי האבען זיך נישט גענענט, כאטש זיי האבען ביידע פערלארען הינטערן טיר א נאהענטען מענשען. די אלטע פרוי האט פערלוירען איהר איין־איינציגע 24 יאהריגע טאכטער און דער יונגעל — זיין פאטער.

אז די פאליציי איז געקומען און אויפגעריסען די טיר האט זי דארט געפינען דעם אונגארישען ארביי־טער, געזא ספארענא, 41 יאהר אלט, אין א גסיסה צושטאנד און לעבען איהם איז געלעגען א טויטע מיט צוויי קוילען אין הארצען די יונגע 24 יאהריגע מארטא מארע.

און דא ערשט האט זיך אויפגעדעקט א מענשלי־כע דראמע וואס בעווייזט ווי פערפלאנטערט און אומפערשטענדליך איז דעם מענשענס נשמה.

געזא ספארענא א מאן פון 41 יאהר, א אייזען טאקער, האט שווער געארבייט אויף א מעטאל־פא־בריק אין ביאנקור, א פאריזער פארשטאט, אין פאריז האט ער געוואוינט אין א דירה וואס איז בעשטאנען פון א צימער מיט א קוך, צוזאמען מיט זיין פאמי־ליע פון פיר מענשען: זיין צווייטע פרוי מיט צוויי קליינע קינדער פון איין ביז צעהן יאהר און אכ־צעניעהריגען זוהן, וואס איז געבליבען פון דער ער־שטער פרוי. דוכט זיך, אז אזא מענשען האט אמוויי־ניגסטען בעדארפט ליגען אין קאפ ליבעס־געשיכטעס און שטארקע לײדענשאפטען, אבער נעה און געפין אויס א מענשענס נשמה!

מיט א יאהר צוריק האט זיך ספארענא בעקאנט מיט דער 24־יעהריגער מארא און גענומען מיט איהר אומגעהן. מאראס מוטער האט דאס בעמערקט און גענומען פרעגען דער טאכטער וועגען דער בעקאנט־שאפט.

— א, דאס איז גארנישט! — האט דאס מיידעל איהר בערוהיגט. — ער געהט מיר נאך, אבער ער איז א פאטער פון א פאמיליע און איך טראכט גאר נישט וועגען איהם.

עס איז אבער נישט אזוי געווען. מארא איז ווי־טער מיט איהם אומגעגאנגען. זי האט איהם אפילו ליבעס־בריף געשריבען. נאך מעהר, ער האט גענו־מען מאכען פלענער צו פערלאזען זיין פאמיליע. ער האט זיך אפילו א צימער געדונגען. וואו ער האט גע־קלערט צו בעזעצען זיך מיט זיין נייער געליבטע.

מארטע מארא האט קאנטיג נישט געריכט זיך, אז דער דאזיגער לייכטער ליבעס־שפיל מיטן עט־ליכע און פערציג יאהריגען מאן, א פאטער פון קינ־דער און א מאן פון א פרוי, וועט ווערען אזוי ערנסט. מארטא האט אנגעהויבען מורא האבען, דער מאן אבער האט איהר נישט אפגעלאזען, בעגעגענדיג איינ־מאל אויפן גאס איהר מוטער האט ער זי צוגערופען:

— עס וועט גארנישט העלפען. איך וועל בעקו־מען אייער טאכטער.

מיט א פאר טעג פאר דער טראגעדיע, איז מאר־טא געווען אזוי איבערגעשראקען אז זי האט פון שרעק נישט געקאנט ארבייטען און זיך געלייגט

(ווייטער זעה 10־טע זייט)

(ווייטער זעה 10־טע זייט)

פייגעלער און מיידעלער

(סקיצע)

פון ליאליא קויפמאן

געה איך מיר אזוי, די הענד אין די קעשענעס, און כ'פייף מיר אונטער פון גרויס בחת.

טאקע באמת, וואס פעהלט מיר דען? איך בין יונג און שעהן. איך בין א געזונטער, שלאנקער בחור. איך האב הנאה פון דעם לעבען. דאס לעבען איז פראכטפול, — אזוי רעדען איך, איליא, — דאס לעבען און וואונדערבאר אין אט דעם ליכטיגען זומער־טאג...

איך געה מיר מיט'ן וואלד, וואס איז צווארפען נישט־ווייט פון אונזער פארם, כ'געה און פייף מיר אונטער. און די פייגעלעך איבער מיר פייפען אויך, טשירקען און זינגען, פערגעהן זיך אויף פערשידענע קולות. ס'איז אונז גוט — מיר און די פייגעלעך.

מיר זענען זאריגלאז, מיר זענען פריי. אה, מיין פרייהייט וועל איך נישט אוועקגעבען פאר קיין זאך אין דער וועלט! פיל מיידלעך האבען זיך שוין געפרובט אוועקצונעהמען זי ביי מיר, אבער איך לאז זיך נישט, א ניין!

פייגעלעך! פייגעלעך! געליבטע, ליכטיגע, טונ־קעלע — איך בין מיט אייך, טייערינקע מיינע!

זיי זענען געזעסען אויף דער לאנקע אין א האלבען קרייז און איך האב זיך אפגעשטעלט אנצו־קוקען דאס אויג מיט זיי — זיי האבען אויסגע־זעהן פונקט ווי א מחנה פייגעלעך, וואס האבען זיך ארונטערגעלאזט אויפ'ן גראז אפצורוהען זיך — אט די יונגע מיידעלעך. זייערע קעפעלעך — גע־ליבקע, ליכטיגע, טונקעלע — האבען זיך געדרעהט אויף אלע זייטען, ווי ביי פייגעלעך. און זיי האבען געמורמעלט, ווי פייגעלעך...

איך האב ליב מיידלעך.

מיידלעך — פייגעלעך!

פייגעלעך — מיידלעך!...

זיי האבען מיך אויך דערזעהן. א פלאטער גע־טאן א שוועב געטון, איבערגעביטען די פאזע, ווי פייגעלעך, וואס פליהען איבער פון צווייגעל צו צווייגעל, האבען זיך צונאסען אויף פערשידענע קולות מיט א קלינגענדיג געלעכטער. וואס עפעס האבען זיי זיך אזוי צוגלעקעלט? בין איך שוין, פערשטעהט זיך, צוגעגאנגען צו זיי.

טע־טע־טע! מיר זענען דאך בעקאנט! דאס זענען דאך די יונגע מיידלעך פון דעם שכנות'דיגען דארף! אמת, מיר זענען ווייניג בעקאנט, אבער יונגווארג בעדארף נישט מעהר. האב איך זיך שוין פערשטעהט זיך, צוגעזעצט לעבען זיי.

פייגעלעך — מיידלעך!

וואונדערליך, ווי זיי דערמאנען מיט זיך פייגעלעך! איך האב זיי דאס טאקע געזאגט.

אט איז א געלינג קעפעלע, א גאלדיגס — דאס איז סאניא, זי זעהט אויס, ווי א קאנאריקעל, אין מיינע אויגען. זי צווישצערט. און דאס איז אגנעס — א טונקעלע, מיט א שטרענגע פראפיל; זי איז א שטאלצע, ווי אן אדלער, צווישען די פייגעל. און אט איז די קליינינקע, פיפיגע דאר־רעלע — א פראסט שפרינג־פייגעלע. און חיה — ס'איז א כיטריע, מיט א פייגעלשען בעזעל, מיט א קליין פייגעליש קעפעלע, אינגאנצען א קליינינקע ווי א פויגעלע, אז פשוט עס ווילט זיך אויפהייבען זי אין דער לופטען און אוועקזעצען ביי זיך אויפ'ן אקסעל. און אז זי לאכט, דאכט זיך — אט־אט וועט זי א פיק טון... נו, און אט די שטילע איטא — ס'מאכט נישט אויס וואס זי איז א שטי־לינקע אויפ'ן אנבליק, — אין איהר זענען פער־באר־גען א סך אוצרות, דאס איז א נאכטיגאל, וואס זינגט בלויז אין די נעכט...

פייגעלעך — מיידלעך!...

איך האב זיך אויסגעצויגען אויפ'ן גראז, די הענט פערלייגט אונטער'ן קאפ. און איבער מיר האבען געזונגען פייגעלעך און ארום מיר האבען געלאכט מיידלעך.

דאס איז געווען א וואונדערליכער טאג און אונז איז פארגעשטאנען נאך א סך, א סך ליכטיגע, פרעהליכע טעג — דער זומער איז דאך גרויס!

זיי זענען מיר אלע געפעלען. אבער די מאמע קלענסטע, דאס כיטרעיקע טשירשיקעל ח'ה'לען האט מיך ארייגעפאקט. איך האב זיך א בעהם געטון אויף די הענט און אוועקגעזעצט צו זיך אויפ'ן אקסעל. אלע האבען הערביי אפלאדירט און געלאכט — און דאן האט זי מיר א שפעטשע געטון אויפ'ן אויער...

אט דא טאקע בין איך ארייגעפאלען. וואס־ים, ווען דאס האבען א בלאז געטון די הערבסטיגע ווינ־טען און אלע פייגעלעך זענען אוועקגעפלויגען און אלע מיידלעך זענען אוועקגעפאהרען — איז געבליבען בלויז די איינע — ח'ה'לע — ווייל זי איז געזעסען ביי מיר אויפ'ן אקסעל...

און אין הערבסט, ווען רעגענס זענען געגאנ־גען און ס'איז געווארען קאלט אין וואלד, זענען מיר איבערגעפאהרען אין שטאט אריין, אבער פריה ער האבען מיר זיך פערשריבען אלס מאן און ווייב. אדיע, מיין פרייהייט!

אך, פייגעלעך — מיידעלעך!... און, קו שענדיג מיין ווייב אין באקען, זאג איך צו איהר:

— טשיזשיקעל, טשיזשיקעל, דו האסט מיך געכאפט!..

און אין א יאהר ארום האט זי מיר געשענקט א קליינטשיק עופ'עלע, א פיצינקעלע פייגעלע. עס צופעפנט דאס מיילכעל, פונקט ווי א פייגעלע, וואס וויל עסען.

דאס איז — א מיידעלע.

איך האב עס א נאמען געגעבען — פייגעלע, נישט קוקענדיג אויף אלע שעהנע נעמען, וואס מיין ווייב האט פארגעשלאגען.

— פייגעלע...

איך האב זי ליב מעהר פון אלץ אויף דער וועלט, אט די קליינינקע פייגעלע.

מיר דאכט, אז איצט פערשטעה איך, וואס איהר האט אזוי געלאכט אויף דער לאנקע — — —

אה, מיידלעך — פייגעלעך !...

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבן

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 28 כה אדר א׳ תרצה

פעברואר

זון-אויפגאנג 6.27
זון-אונטערגאנג 5.12

די לאדזער קאנפעקציע-אינדוסטריע ערב א קאטאסטראפע

(אג) אין דער לאדזער קאנפעקציע אינדוסטריע איז די לאגע איצט בישט קיין גינסטיגע. מיט א צוויי דריי וואכען צוריק האבען די לאדזער קאנפעקציאנערן אייגעקויפט גרעסערע סכומים סחורות און האבען געוואלט צוטרעטען צו דער פראדוקציע פון זומער קאנפעקציע. דערווייל איז אבער אויסגעבראכען א שטרייק פון די כאלופניקעס און געוועלן פון דאמען קאנפעקציע. צוליב׳ן שטרייק האט זיך די גאנצע ארבייט אפגעשטעלט. די קאנפעקציאנערן, וואס האבען נאך אויף לאגער פאדליטענדע זאפאסען, קויפען בישט צו קיין פרישע סחורה, וואס רופט דיה זעהר שלעכט אפ אויף דעם מארק פון האלב וואלענע און ביליגערע וואלענע סחורות. אונאפהענגיג פון דאזיגען מאמענט, ווערט די לאגע אין דער לאדזער קאנפעקציע בראנזשע זעהר פעסימיסטיש אפגעשאצט, צוליב דער פינאנציעלער אוממעגליכקייט פון די קאנפעקציאנערן, ווי בעוואוסט ארבייטען די לאדזער קאנפעקציאנערן שוין זייט א לענגערער צייט בישט מיט אייגענע קאפיטאלען, נאר מיט פרעמדע, און איינציגע פון זיי זענען פינאנציעל אזוי שוואך, אז די מאסנווייזע ספעקולאציעס רעכענען זיך ערנסט מיט דער מעגליכקייט צו ערקלערען א רייהע אינסאלווענצן אין דער קאנפעקציע בראנזשע. אויב דער זומער סעזאן וועט אין לויפענדען יאהר נישט געלונגען, וועט די פינאנציעלע לאגע אין דער לאדזער קאנפעקציע אינדוסטריע ווערען פשוט א קאטאסטראפאלע, רעכענענדיג זיך דערמיט שטרעבען די קאנפעקציאנערן שוין איצט אנהויב פון סעזאן צו פארגרעסערן זייערע אומזאצען, דערווייל בישט קוקענדיג אויפ׳ן שטרייק פון די כאלופניקעס האבען זיי אין דער פארגאנגענער וואך ארויסגעשיקט זייערע רייזענדער אויף דער פראווינץ. בכדי פון איין זייט אנבינדען א קאנטאקט מיט נייע פירמען, פון דער אנדערער ווידער פארקויפען ווי אמשנעלסטען די שוין בעז אצט פערטיגע פראדוקציע.

ארעסטירט מיר!

בעט זיך א בעטלער ביים ריכטער

(א) דעם 17-טען יאנואר ד. י. איז אין פראנ-טשקא׳ס געוועלב (שאפנא 5) ארייגעקומען א בעטלער. אויסנוצענדיג די אפוועזנהייט פון בעל-הבית, האט ער פון טיש אראפגענומען א קילא צוקער. געגען דעם בעטלער יאן שטשעפאניאק איז צונויפגעשטעלט געווארען א פראטאקאל און נעכטען איז פארגעקומען דער פראצעס.

דער בעטלער האט ערקלערט, אז ער האט אליין נישט געוואוסט וואס ער נעמט. ער האט דאס געטון צוליב נויט. ער בעט דערום דעם ריכטער, מ׳זאל איהם איינזעצען אין תפיסה, כדי ער זאל האבען וואו דעם קאפ אוועקצולעגען, און עטליכע טעג כאטש נישט דארפען זיך ארומשלעפען איבער די הייזער.

דאס געריכט איז נאכגעקומען זיין בקשה און איהם פערמשפט אויף 7 טעג ארעסט.

3 „אינקאסענטען”, וואס קאסירען אין אייגענע קעשענעס

וועלען אפזיצען 5 און א האלב יאהר תפיסה

(א) אין קרייז געריכט איז נעכטען פארגעקומען דער פראצעס געגען עדווארד כאינאצקי, סטעפאן זשעראווסקי און אלעקסאנדער זלאטאוו, וועלכע זענען אנגעקלאגט געווארען, אז זיי האבען אויסגעשטעלט פאלשע פולמאכטען פון רעזערוויסטען-פעראיין און פון אונטער-אפיציר-ען-פעראיין, און אין זייער נאמען געזאמעלט ביי פערשידענע פירמעס געלד.

דאס געריכט האט פערמשפט כאינאצקין אויף 1 יאהר, זשעראווסקי׳ן אויף 3 יאהר און זלאטאוון אויף אנדערטהאלבען יאהר תפיסה.

א באנדע פון באהן-גנבים,

וואס האבען אראפגעגנב׳עט פון וואגאנען 14 באלענס מאנופאקטור-סחורות

(א) נעכטען אין עהערנעכטען זענען געמשפט געווארען אין היגען קרייז-געריכט 7 באהן-גנבים אין 5 פערדעכטיגע אין פאסעריי.

געמשפט געווארען זענען די באהן-גנבים דערפאר, וואס אין דער נאכט פונ׳ם 19. אויגוסט פ. י. האבען זיי לע׳ם דער סטאציע זדונסקא-וואליע ארויסגעגנב׳עט פון א סחורות-וואגאן 8 באלעמס מאנופאקטור-סחורות אין דעם ווערט פון 8,000 זלאטעס (פון לאדז זענען די סחורות ארויסגעשיקט געווארען דורך בתג דזשיאלאנטסי אנג. וולאדיסלאוו מארקאוויטש).

די צווייטע גנבה איז דיזעלבע חברה אויסגעגאנגען פונקט אין 2 חדשים שפעטער — דעם 19-טען אקטאבער פ. י. — ווען זיי האבען ארויסגעשלעפט פון א וואגאן 6 באלעמס מאנופאקטור אין דעם ווערט פון 6,000 זלאטעס.

וועגען דעם ענין איז געפירט געווארען א גענויע אויספארשונג, די גנבים זענען ארעסטירט געווארען, און נעכטען איז פארגעקומען זייער פראצעס.

עס איז ארויסגעטראגען געווארען פאלגענדער אורטייל:

עדוואַרד טשעכאווסקי — 6 יאהר טורמע.
יאן סטאנורסקי — 4 יאהר.
סטאניסלאוו סטאנורסקי — 4 יאהר.
זיגמונט אגינסקי — 3 יאהר.
זיגמונט קלאהאווסקי — 2 יאהר.
סטאניסלאוו קוביאק — 2 יאהר.
אנטאניבא קולבאס — 1 יאהר.
בן ציון בראנדט — 1 יאהר.

הערש פישער, יצחק-יוסף לעווקאוויטש, יצחק גראספאטער, שמחה-בנימין באפארסטעק — זענען פריי געשפראכען געווארען.

מוטער לאזט איבער 4 קינדער אין קהלה-לאקאל

ווייל מ׳האט איהר נישט געוואלט געבען קיין שטיצע

(א) אין לאקאל פון דער קהלה איז געקומען די פרוי חנה אפעל פון קאלי בעטען אונטערשטיצונג, בעקומענדיג אן אפזאג, האט זי איבערגעלאזט איהרע 4 מינדעריעהריגע קינדער און אנטלאפען.

די קינדער זענען איבערגעשיקט געווארען אין אן ערציהונגס-אנשטאלט. די מוטער איז צוגעצויגען געווארען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

אוואנטוריסטען שווער פער־וואונדעט 2 פערזאן

(א) אין טויער אויף זשעלאנא 8, האבען זיך אומבעקאנטע פערזאנען אנגעהויבען געגענזייטיג צו שלאגען.

גוף דער סטרוזש פונ׳ם הויז האט די אוואנטוריסטען געוואלט ארויסיאגען פון טויער, האבען זיי זיך אויף איהם געווארפען מיט מעסערס און איהם פערוואונדעט.

אויף די געוואלדען איז אנגעקומען דער נאכט-סטרוזש סטאווישינסקי און אויך איהם האבען די שלעגער׳ס פער-וואונדעט.

די פערוואונדעטע זענען אפגעפירט געווארען אין שפיטאל.

פאליציי זוכט די חברה מעסער-שטעכער.

אויסערגעווענליכע אלגעמיינע פערזאמלונג

פון זשורנאליסטען-סינדיקאט

דעם קומענדיגען זונטאג, דעם 3. מערץ, 12 א זייגער צום ערשטען טערמין און 12 מיט 15 מינוט צום צווייטען טערמין וועט פארקומען אן אויסער-ארדענטליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידער פון לאדזער זשורנאליסטען-סינדיקאט.

איבערגעפאהרען דורך א וואגן

(א) אויף ראג פאביאניצקער און שיעראדזקא איז איבערגעפאהרען געווארען דורך א וואגען די 39-יעהריגע אסתר טאביאש פון נאווא-זאזשעווסקא 9. דער פאגאטאוויע דאקטאר האט איהר ערטיילט ערשטע הילף.

Dr. REICHER

פאלודביאווא 28, טעל. 201-93

ספעציאליסט

פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג.

סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען

נעמט אן פון 8–1 און פון 5–1 אוונד

טעאטער „פילהארמאניע”

מ. ווינדער פרעזענטירט די ווארש. ליבלינגס-ארטיסטן (לויט א.ב.)

אונזערע געסט נאר אויף 6 טעג

דוד לאוי, חנה לעוויז, היימי לעוויז, חיים סאנדלער, יעקב פישער, יצחק קרעלמאן, ראזא ראיסאווא און זשעני שמילאוויטש

צום 1-טען מאל אין לאדז! פרעמיערע-פארשטעלונג!

„עהרליכע גנבים”

אין 4 אקטען פון י. קאלמאנאוויטש. רעזשי: חיים סאנדלער.

לידער / קופלעטען / דועטען / הומאר / סאטירע / וויץ

בילעטען פון 11 פריה צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פילהארמאניע.

די פרעמיערע-פארשטעלונג קומט פאר מארגען, פרייטאג, ד. 1/3

יודישער הויזווירט עקסמיסירט א הילף-קאמיטעט

פאר אונבעמיטעלטע עולים

(א) אין פאביאניץ האט זיך געגרינדעט אן עמיגראציע-געזעלשאפט מיט דעם ציל בייהילפיג צו זיין די עמיגראנטען אונבעמיטעלטע עולים קיין ארץ ישראל. דער קאמיטעט האט געדונגען א לאקאל אויף באטשנא גאס אין הויז פון לייזער קויפמאן. מחמת דעם, וואס דער קאמיטעט איז שולדיג געווען דירה-געלד, האט דער ווירט אנגעקלאגט דעם קאמיטעט אין געריכט און אויסגעפיהרט אן עקסמיסיע, ארויסשטעלענדיג דאס מעבעל אופ׳ן הויף.

די האנדלונג פון לייזער קויפמאן האט צווישען די פאביאניצער יודען ארויסגערופען גרויס אויפרעגונג.

צוגאב-פאבאר

היינט, דאנערשטאג, דעם 28. וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ. ק. או., לאדז 2, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך אהין שטעלען די פאבאראוצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון שטאט-סטאראסטווע.

היינט און מארגען גיט ארויס די קהלה קויהלען

פון דער קהלה טיילט מען מיט, אז די אלע וואס האבען בעקומען פון דער קהלה טאלאנען אויף קויהלען, דארפען אפנעהמען די קויהלען ביי דער פירמע „ליבערמאן” — וועגנלאווא 7 היינט אדער מארגען.

נאך דעם דאזיגען טערמין פארלירען די טאלאנען זייער ווערט.

היינט דער לעצטער טאג

אפצוגעבען „זעזנאניעס” פון הכנסה-שטייער פאר׳ן יאהר 1934

(א) היינט איז דער לעצטער טאג אפצוגעבען די „זעזנאניעס” פון הכנסה-שטייער פאר׳ן יאהר 1934. די, וואס וועלען פערשפעטיגען דעם טערמין, מוזען ביז דעם קומענדיגען מאנטאג (איינשליסליך) אפגעבען „זעזנאניעס” מיט מאטיווירטע ביטעס, אנגעבענדיג די סיבות פון דער פערשפעטיגונג.

בלאנקעטען קען מען בעקומען אין אלע פינאנץ-אמטען אומזיסט.

די ניי-נאמינירטע ראטמענער

אין דער לאדזער האנדעלס-קאמער

(אג) אין „מאניטאר פאלסקי” פון 22. ד. ח. איז פערעפענטליכט א פעראָרדנונג פון האנדעלס מיניסטער וועגען בעשטימען ראטמענער אין די האנדעלס-קאמערן אין לאדז, לובלין, סאסנאוויעץ, לעמבערג, קראקא, פויזען און גדיניע. לויט דער פעראָרדנונג זענען אין דער לאדזער האנדעלס קאמער בעשטימט געווארען אויף 5 יאהר פאוועל זאספעלס, איבוש. שרעדניצקי, אלעקסאנדער זנאמיענצקי, און דער אינדוסטריע סעקציע, דאגעגען צו דער האנדעלס סעקציע זענען בעשטימט געווארען עמיליאן באבקאוויטש, מיעטשיסלאוו הערץ און אנטאני רעמישעווסקי.

אפצאהלונגען פאר קוואליפי-קאציע-בעשייניגונגען

און פאר האנדווערקער-קארטען

(א) די האנדווערקער-קאמער האט דערהאלטען פון האנדעלס-מיניסטעריום א פעראָרדנונג וועגען דעם אפצאהל פון קוואליפיקאציע-בעשייניגונגען און האנדווערקער-קארטען. דער אפצאהל פון א קוואליפיקאציע-בעשייניגונג קאן נישט זיין מעהר ווי 20 זל. פאר א האנדווערקער-קארטע הענכסטענס 60 זל.

ביז איצט האט א קוואליפיקאציע-בעשייניגונג געקאסט פון 5 ביז 15 זל. און א רעגיסטראציע-קארטע פון 20 ביז 50 זל.

קלאנג-קינא-טעאטער

Zachęta

זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פרעמיערע!
דאפעלטער שלאגער-פראגראם:

— I —

„די פריעזן איין זיין לעבען”

(Wielka gra)

אין די הויפטראלען:

Marie BELL i Ryszard WILM

— II —

פיקאנטע קאמעדיע, וואס האט ענטציקט די גאנצע וועלט

„דאס געשיקטע מיידעל”

אין די הויפט-ראלען:

Sylvia Sidney i Fr. March

אנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאג 12 בייטאג

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) הייגט ביינאכט דיזשורירען: יאנקעלע-וויטש (אלטער מארק 9), שטעקעל (לימאנאווסקיעגא 37), גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), האמבורגער גלובנא 50), פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

אז מ'לערנט זיך איז דער יונג...

באנדע יונגע גנבים אריינגעפאלען אין די הענד פון דער פאליציי

(א) אין וויעלון האט די פאליציי ארעסטירט א שייקע יונגע גנבים אין עלטער פון 11 בז 15 יאהר. מ'האט ביי זיי געפונען פערשידענע חפצים ווי: וואורשט, שיך און אנדערע זאכען, וואס שטאמען פון זייערע גנבות. דער עלטסט פון דער באנדע איז דער 15-יעהריגע בלאשטשיק, וואס האט שוין בעוויזען צו אנטלויפען פון אויסבעסערונגס-הויז

אפקלאנגען פון מארד

אויפן נימנאזיע-דירעקטאר ביענאנסקי

(א) אין שייכות מיט דעם מארד פון דעם גימנאזיע דירעקטאר ביעטאנסקי אין זד. וואליע, האט די פאליציי די לעצטע טעג ארעסטירט נאך צוויי פערזאן אויף וועלכע ס'איז דא א חשד, אז זיי האבען זיך בעטייליגט אין מארד. ביז איצט זענען ארעסטירט 7 פערזאן.

פערוועהרט געווארען דער אריינטריט

פאר פערמיטלערס אין דער בוי-אינספעקציע ביים מאגיסטראט

(א) ס'איז ארויסגעגעבען געווארען א פעראָרד-נונג, וועלכע ערלויבט נישט קיין שום פערמיטלער אריינצוגיין אין דער בוי-אינספעקציע פון מאגיסטראט און צו ערלעדיגען וועלכען עס איז ענין.

ערלעדיגען אנ'ענין אין דער בוי-אינספעקציע וועלען נאר קענען דירעקט די פעראינטערעסירטע.

די פעראָרדנונג איז ארויסגעגעבען געווארען מיט דער כוונה אויסצומיידען פערמיטלער, וועלכע טרעגען שאדען די פעראינטערעסירטע.

זעלבסטמארד

(א) די ארבייטסלאזע סטאניסלאווא יאבלאָנסקא האט אין איהר אייגענער וואוינונג אויף פיעטרי-קאווער 54, געפרובט בעגעהען זעלבסטמארד דורך אויסטרינקען דאליק-זויער.

די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט זי אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל אין ראדאגאשטש.

די סיבה פון איהר פערצווייפעלטע שריט איז געווען נויט.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוועגר.

זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

אויספלוג קיין פאלעסטינא

דורך עגיפטען אויף דער מכביאדע

מיט דער לוקסוס-שיף „VICTORIA" 22.000 טאן.

טראסע: וויען, ווענעדיג, רוים, נעאפאל, פארט-סאיד

די גאנצע קאסטען פון אנטיילנעהמען בעטרעפען — .875 זל. אין ביידע זייטען.

אפפאהר דעם 27-טען מערץ

דער פרייז נעהמט ארום: אינדיווידועלע אויסלענדישע פעסער און אלע וויזעס. רייזעס מיט דער באהן, שיף, אלע שטייערן און פארט-אפצאהלונגען.

גענויערע אינפארמאציעס ערטיילט און איינשרייבונגען נעהמט אן

WAGONS-LITS COOK

פיעטריקאווער 64 ● טעל. 170-77.

די לוויה פון רבקה אייטינגאן

אין דער לויה פון דער פערשטארבענער פרוי רבקה אייטינגאן, האט זיך בעטייליגט א גרויסער עולם צווישען עולם האט מען געזעהן די אנגעזעהנסטע פערזענליכקייטען פון די ווירטשאפטליכע ספערען. ס'האבען זיך אויך בעטייליגט פארשטעהער פון אלע לאדזער יוד. אינסטיטוציעס. די קהלה איז געווען פערטרעטען דורך פרעזעס מינצבערג, פרעזעס ליבערמאן און סעקרעטאר נאדעל. דעם רב'ס תלמוד-תורה איז געווען פערטרעטען דורך דער פערוואלטונג מיט די קינדער. דעלעגאציעס פון „לינת הצדק" און אנדערע פעראיינען.

אין זאל פון טהרה-הויז האט דער פרעדיגער דר. ברוידע געהאלטען א רעדע. ביים קבר האט דער קאנטאר מיט'ן כאר געזונגען קאפיטלעך תהילים. די ארבייטער און פערסאנאל האבען געלעגט קרענץ אויפ'ן קבר. די ארדנונג האבען געהאלטען פייער-לעשער פון דער פירמע אייטינגאן.

פערשפרייטער פון פאלשע 5 און 10 זל. מטבעות

איינגעזעצט געווארען אין תפיסה

(א) די פאליציי האט בעקומען א ידיעה, אז אויפ'ן באלוטער מארק ווערט דורך א פרוי פער-שפרייט פאלשע 5 און 10 זל. מטבעות. די פאליציי האט ארעסטירט א פרוי גורקא, און איהר וואוינונג האט מען געפונען פיל פאלשע מטבעות. זי איז איינגעזעצט געווארען אין תפיסה.

אין שייכות דערמיט, איז אויך ארעסטירט געווארען גורקא'ס שוועסטער צוזאמען מיט איהר קאכאנעק סאידא, וועלכע האבען זיך אויך פערנומען מיט דער „בראנזשע". ס'איז אויך ארעסטירט געווארען דער הוליגאניסטער יאשנאקאווסקי (מאקא-זשעווסקיעגא 35).

מאנאט, יכע טראמוואי-בילעטען

צו 22 50 צו בעקומען אין

„ORBIS"

פיעטריקאווער 18, טעל. 24-933

הרב ברוך דוב לייבאוויטש אין לאדז

נעכטען אווענד איז געקומען קיין לאדז דער גאון הרב ברוך דוב לייבאוויטש, גרינדער פון א גאנצע רייה ליטווישע ישיבות און איצטיגער ראש הישיבה אין קאמעניעץ.

נאכ'ן קומען פון דער באהן איז פארגעקומען אין דער וואוינונג פון הרב משה מנחם סעגאל א פייערליכער קבלת פנים, אין וועלכער ס'האבען אנ-טייל גענומען א גאנצע רייה אנגעזעהענע ארטאָ-דאקסישע פערזענליכקייטען.

אזכרה נאך ד"ר צמח שאבאד

די לאדזער געזעלשאפט „טאז" ארדענט איין היינט 9 א זייגער אין אווענד אין לאקאל פון בני-ברית (פעטריקאווער 90) א טרויער-אווענד געווידמעט דעם אנדענק פון ד"ר צמח שאבאד ז"ל. געוו. סענאטאר, פארזיצער פון ווילנער „טאז", מיטגליד פון צענטראל-ראט פון „טאז", גרינדער און רעדאקטאר פון „פאלקס-געזונט", בעריהמטער דאקטאר און קעמפער פאר דער געזונדהייט און קולטור צווישען דער יודישער בעפעלקערונג.

ר. איזראעל

דער בערזען-סוחר

127

שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

— געווים איז עס אזוי, הער אינספעקטאר. דער ענין אינטערעסירט מיך נאר אויף אזוי פיל, וויפיל שולמית רובין איז מיינס א בעקאנטע, וואס פאר א מיינונג איך זאל נישט האבען וועגען דער פרוי רובין, האב איך מיר אבער גארנישט געקענט פארשטעלען, אז זי זאל זיין פעהיג אויף מארדען.

— ליידער איז עס אזוי.

— זאגט מיר נאר, אויב איהר ווילט, וואס פארא מאטיוועז האבען געקענט טרייבען אזא מענש, ווי ס'איז שולמית רובין, אז זי זאל דארפען מארדען מענשען.

— איהר פרעגט אזוי ווי אלע נאאיווע, אדער האלב-נישט נארמאלע מענשען. די מאטיוועז זענען א נעבען-זאך, די הויפט-זאך איז, אז זי האט געמאָרדעט און פאר אונז איז עס דערוויילע גענוג.

פאני האט אונטערגעשריבען דעם דאקומענט וועגען איבערנעמען דאס קינד און איז אוועק. דער אינספעקטאר האט זיך געריבען די הענט פאר צופרידענקייט.

— אפגעארבייט א שטיקעל ארבייט, אבער עס האט געלוינט. איצט וועט מען דארפען זיך אביסעל אויסרוהען. די דאזיגע טייוולאנישע פרוי זאל זיך נאר נישט וועלען איינעקשנ'ען און ווידער אפשלע-פען דעם ענין. דאס וואלט געווען אנ'אונגליק, הגם דאס קען שוין נישט ענדערן די לאגע, דער אינס-פעקטאר האט זיך יעדען טאג נאכגעפרעגט אין שפיטאל וועגען צושטאנד פון דער קראנקער און מיט יעדען טאג האט ער בעקומען אלץ בעסערע האפ-נונגען און מ'האט געדארפט זיך רעכנען דערמיט, אז די פרוי רובין וועט אינגיכען קאנען פערלאזען דאס שפיטאל און אריינגעפיהרט ווערען אין דער טורמע.

די קראנקע איז שוין געווען ביים פולען בע-וואוסטזיין. זי האט שוין געזעהן אלץ, וואס איז פאר געקומען, זי האט נאר נישט געוואוסט, ווי איהר ענין זעהט אויס, ווער ס'איז ארעסטירט און ווער איז אויף דער פריי, וואס פארא ערקלערונגען יעדער פון די ארעסטירטע האט געגעבען, דעריבער האט נישט געהאט קיין שום זין, אויב ס'וועט קומען דער-צו אין עפעס צו לייקענען, זי האט זיך ענטשלאסען צו זאגען דעם אמת, אמליבסטען אבער וואלט זי גע וואלט, אז ס'זאל אינגאנצען נישט קומען דערצו, אז מ'זאל זי אויסהערען אויספארשען, פייניגען און משפט'ן, אויב דער זעלבסטמארד האט זיך איהר נישט איינגעגעבען, האט זי געזוכט אנ'אופן ווי אזוי דעם זעלבסטמארד אויסצופיהרען צום צווייטען מאל אבער שוין אזוי, אז זי זאל שטארבען. ס'איז אבער נישט געווען די מינדעסטע מעגליכקייט דערצו. טאג און נאכט איז זי געווען אונטער א שטרענגער וואך פון דער פאליציי, אויף קיין איין רגע האט מען נישט אראפגעלאזען דאס אויג פון איהר, איבריגענס האט זי נישט געהאט ביי דער האנט קיין שום מיטעל, דורך וועלכען דעם זעלבסטמארד אויסצופיהרען.

אין שפיטאל האט שולמית רובין געפיהרט ווייטער די זעלבע טאקטיק, זי האט געשוויגען, וויפיל מאל א קראנקען-שוועסטער אדער דאקטאר האט נישט געזאגט מיט איהר אנהויבען צו רעדען, האט זי פער ביסען די ליפען און עקשנות'דיג געשוויגען, הערען ווי וואס יענער רעדט האט זי דוקא יא געוואלט, דאס ליגען אין שפיטאל איז געווען אזוי שרעקליך מאנא-טאן, אז מ'האט געקענט שטארבען פאר אומעט, די וואך נעבען איהר בעט האט זי שרעקליך דענער-ווירט, זי האט נישט געהאט פאר וועמען זיך אויס-צווויינען, וואס האט זיך איהר שטארק געוואלט. דער צו האט זי נאך זעהר שטארק געבענקט נאכ'ן קינד, וואס האט פערשטארקט איהרע ליידען, און אנשטאט דעם, וואס זי האט געוואלט, אז איהר קראנקהייט זאל זיך פערערגערן, האט זי זיך פסדר פערבעסערט, וויפיל זי האט נישט אויסגעמיטען צו נעמען די מע-דיצינען, וויפיל זי האט נישט געטון פערקעהרט ווי די דאקטוירים האבען געהייסען, האט עס גארנישט געהאלפען, זי האט זיך וואס א טאג בעסער געפיהלט און האט שוין פערשטאנען, אז אין די נאהענטסטע טעג וועט זי מוזען פערלאזען דאס שפיטאל.

— וואס וועלען זיי מיט מיר ווייטער טון? צי וועלען זיי מיך אפשיקען אין טורמע? אדער אפשר איז מען נאך מיך אין גארנישט חושד און די גאנ-צע שרעק איז אנ'איבריגע? אפשר האט נאך קיינער נישט געגעבען קיין ערקלערונגען געגען מיר און דאס אלץ פארוואס איך האב מורא, איז נאר א פוילע איינרעדעניש, אבער דאס איז דאך נישט מעגליך. די וואך, וועלכע איז אוועקגעזעצט געווארען נעבען מיר רעדט שוין פאר זיך און איך קען שוין זיכער זיין דערין, אז איך לעב מיט פוסטע חלומות און איך קען טראכטען וועגען דעם, אז ס'וועט מיר דערוויילע גארנישט געשעהן. דאס איז אנ'אונמעגליכע זאך. זי האט נישט לאנג געדארפט ווארטען אויף דער לע-זונג פון דער פראגע, ווייל שוין אויף צומארגענס נאך דעם וויזיט פון דאקטאר ביי איהר בעט, האט דער לעצטער ערקלערט:

— דעם לעצטען טאג געפינט איהר זיך אין שפיטאל.

— איך וועל שוין קענען אהיימפאהרען? האט שולמית נעפרעגט.

— דאס איז נישט מעהר אין מיין קאמפעטענץ. מיין זאך איז געווען אייך דא צו האלטען אזוי לאנג ווי איהר זענט קראנק, מעהר דארף איך אייך דא נישט האלטען. איצט געפינט איהר זיך אין רשות פון דער פאליציי און ווי אזוי זי וועט האנדלען, קען איך אייך נישט זאגען.

— שולמית האט ווידער פערביסען די ליפען און דעם דאקטאר נישט געשטעלט קיין ווייטערע פראגען זי האט געוואוסט, אז דער דאקטאר וועט איהר אין דער דאזיגער הינזיכט נישט קענען געבען קיין שום ווייטערדיגע פרטים, זי האט זיך דעריבער נישט גע-וואלט צום נארען מאכען. דער דאזיגער טאג האט זיך ביי איהר געצויגען ווי א אהר. זי האט זיך נישט געקאנט פארשטעלען ווי אזוי זי וואלט אויס-געהאלטען אין טורמע, דאס איז פאר איר געווען אזא שרעק, אזא גרויל, אז ס'האט איבערגעשטיגען איהר פאנטאזיע.

— און פארוואס האב איך אזוי מורא, האט זי זיך אליין געוואלט בערוהיגען, פארוואס ציטער איך אזוי. איך האב דאך געדארפט זיין צוגעגרייט דערצו, צי האב איך דען ווירקליך געקענט מיר איינרעדען, אז דערצו וועט קיינמאל נישט קומען? בשום אופן נישט.

צומארגענס אינדערפריה האט זי באלד דער-פיהלט, אז עס גרייט זיך פאר איהר אנ'איבערראש-שונג, אנשטאט איין פאליציאנט, וועלכער האט גע-היטען דאס צימער, אין וועלכען זי איז געלעגען, האבען זיך איצט געפינען עטליכע פאליציאנטען אין דער פולער אונפארם. מ'האט איהר אריינגעגעבען איהרע ציווילע מלבושים און מ'האט געהייסען, אז זי זאל זיי אנטון. זי האט דאס געטון אהן א ווארט ארויסצורעדען. באלד האט זי אויך אין שפיטאל-קארידאר בעמערקט דעם פאליציי-אינספעקטאר, וועלכער האט אבער אזוי מאנעווירט, אז מ'זאל איהם נישט זעהן. זי האט איהם אבער דאך בע-מערקט און זי האט פערשטאנען, אז ער איז גע-קומען נאך איהר. דאס האט זי שוין איצט ליכט איי-בערגעטראגען, ווייל איהר איז נישט געווען קיין שום אונטערשיד ווער ס'קומט נאך איהר, צי דער אינספעקטאר אליין אדער אנ'אנדערער.

(פארטזעצונג קומט)

וואס איז פארגעקומען אין שעראדז

(ענדע פון דער 1־טער זייט)

שטעהן ווי אזוי אנ'ענין וועלכער איז געשעהן מיט 20 יאהר צוריק און וועט ענטשיידען ווערן דורכ'ן געריכט, זאל אויפגעבלאזען ווערן צו א פאגראם־העצע, צו געמיינע רכילות'ן און ליגענס געגען יודען בכלל. יעדער איינציגער יוד אין שטעטעל רעדט נישט וועגען עפעס אנדערש ווי וועגען דער דאזיגער געשיכטע, וועגען דער נישט־יודישער בעפעלקערונג איז שוין אפגערעדט, די יוגענד איז אויפגעהעצט ביז צו דער העכסטער מדרגה און מ'ווארט נאר אויף אנ'אויסברוך. דער „ארענדאוויניק“ ווערט אויסגעכאפט באלד ווי ער בעוויזט זיך און יעדען טאג בעווייזען זיך נייע העץ־ארטיקלען מיט נייע ליגענס און רכילות'ן, מיט די פאטאגראפיעס פון די „יודישע שפיאנען“, וועלכע האבען בעת דער אקופאציע געדינט די דייטשען און אויסגעליפערט זיי פאליאקען צום אויפהענגען.

ביי דעם „ערשטען יודישען שפיאָן“

מיר פאהרען גלייך פון דער באהן צו דעם ערשטען „יודישען שפיאן“ וועלכען דער „ארענדאווניק“ האט אפפאטאגראפירט. דאס איז א געוועזענער יעקב מעהל אויף פילסודסקיעגא 19. שוין הער דראושקאזש, מיט וועלכען מיר פאהרען, דערצעהלט אונז, אז יעקב מעהל איז אנ'אלטער יודישער גביר, א תבואה־הענדלער, וועלכער האט די גרעסטע מיהער אויפ'ן מארק נאך פון יאהר 1907 אזוי אז מיר קענען שוין באטרעטען דעם ערשטען ליגען פון „ארענדאוויק“, אז מעהל איז רייך געווארען פון דעם געלד, וועלכעס ער האט בעקומען פון די דייטשע אקופאנטען. מיר האבען זיך לכתחילה נישט געמאכט קיין אילוזיעס, און געוואוסט, אז מיר וועלען ענטדעקען נישט איין ליגען נאך פון די הונדער און רכילות־ניקעס. מעהל'ן טרעפען מיר ביי זיך אין שטוב. ווען מיר קוקען אן דעם יודען פאלט פון אונזער זייט די ערשטע פראגע.

— ווי אלט זענט איהר, ר' יעקב, ביז הונדערט און צוואנציג יאהר?

— 84 יאהר.

— אלזא זענט איהר דאס דער שפיאן?

דעם יוד שטעלען זיך טרערען אין די אויגען.

— וואס ווילען זיי פון מיר? פארוואס לאזען זיי מיך נישט רוהיג אויסלעבען דאס ביסעל, וואס איז מיר נאך פארבליבען. איך וועל אייך דערצעהלען די אלע צרות, וועלכע איך האב שוין בין איצט איבערגעלעבט.

מיר בערוהיגען דעם יוד און בעטען איהם צו דערצעהלען גענוי מיט אלע פרטים.

די טראגעדיע פון יעקב מעהל

— אנגעהויבען, דערציילט דער יוד, האט זיך עס מיט א גאנץ אונשולדיגער זאך. איך בין פון שטענדיג אן געווען א תבואה־הענדלער און געציטערט מיין געשעפט צוזאמען מיט מיינע 4 דערוואקסענע זיהן. ביי אונז אין שעראדז האט געהאט א מיהל א געוויסער סקזשיפינסקי. איך האב איהם בסדר געגעבען תבואה צום מאלען. און אנהויב פון יאהר 1914 האב איך און א געוויסער צייט געהאט ביי סקזשיפינסקי'ן אין מיהל 80 קארץ ווייץ און 30 קארץ קארן, וואס האט געהאט דעם ווערט פון 400 רובל. דאס איז פאר דער מלחמה געווען א גרויסע סומע געלד. פלוצלינג איז א געוויסער נאכט איך געווארען אנ'אליארם אין שטאט, אז עס ברענט סקזשיפינסקי'ס מיהל. אזוי איז טאקע געווען. דאס איז געווען א גרויסע שרפה, פון וועלכער ס'איז פערברענט געווארען די גאנצע מיהל מיט דער תבואה, וועלכע האט זיך דארט געפונען. נישט מיין זאך איז דאס צוליב וועלכער סיבה די שרפה איז ענטשטאנען. פערשידען האט מען דעמאלס וועגען דעם גערעדט, איך האב אבער פון דעם גארנישט געוואלט וויסען. נאר היות ווי סקזשיפינסקי איז געווען אסעקורירט און האט די אסעקוראציע־סומע בעקומען, האב איך פערלאנגט פון איהם דעם שאדען פון 400 רובל, וועלכען איך האב געליטען בעת דער שרפה פון דער מיהל. סקזשיפינסקי האט מיך בסדר אפגעשלעפט און לסוף האט ער מיר פארגעלעגט, אז איך זאל איהם נאך צובאגעבען 400 רובל אויף צוריק אויפצובויען זיין מיהל וועט ער מיר געבען וועקסלען אויף 800 רובל. איך האב געוואלט אפראטעווען די ערשטע 400 רובל און האב סקזשיפינסקי'ן צוגעבארגט די פערלאנגטע 400 רובל, נישט בעהמענדיג קיין גראשען פראצענט. די וועקסלען זענען געווארען פעליג אבער סקזשיפינסקי האט זיך נישט געאיילט זיי צו בעצאהלען. זיי זענען פראטעסטירט געווארען און ערשט נאך לאנגע משפטען זיך האב איך געהאט די מעגליכקייט צו פערזיכערן מיר די 800 רובל אויף דער היפאטעק פון סקזשיפינסקי'ס הויז.

פון דאנען שטאמט זיין שנאה

צו מיר. סקזשיפינסקי האט געזוכט ווי אזוי זיך נוקם צו זיין אין מיר. איינמאל אין א ווינטער־אווענד האט סקזשיפינסקי געשיקט רופען מיין זוהן משה צו זיך אהיים. מיין זוהן האט אייגענטליך נישט געוואלט געהן, נאר אזוי ווי ער האט געשיקט איינמאל און נאכאמאל, איז מיין זוהן אהינגעגאנגען צו איהם. דער טיש איז געווען אנגעשטעלט מיט משקה מכל המינים און אין שטוב איז נישט געווען מעהר קיינער ווי סקזשיפינסקי'ס שוואגער, א געוויסער בעקער. בעקער האט פארגעלעגט, אז מיין זוהן זאל איהם בארגען 200 רובל, כדי ער זאל קענען פערגרעסערען זיין קאלאניאל־געוועלב. מיין זוהן האט אפילו דערפון נישט געוואלט הערען. בעקער האט צוגעזאגט צו געבען גרויסע ציבזען, אבער משה האט נישט געהאלפען. דאן האט בעקער

אנגעהויבען אראפצולאזען פון די 200 רובל אויף 100, דאן אויף 150 און דאן האט ער געבעטען, אז מיין זוהן זאל איהם בארגען 10 רובל. כדי זיך אפצושעפען פון איהם, האט מיין זוהן ארויסגענומען 10 רובל און געגעבען בעקער'ן די פערלאנגטע 10 רובל. אין דעם אויגענבליק איז ארויסגעשפרונגען פון א שאנק סקזשיפינסקי מיט א רוסישען זשאנדארם און האבען ערקלעהרט, אז זיי האבען געהערט ווי מיין זוהן האט פערלאנגט 75 רובל פראצענט פאר בארגען בעקער'ן 200 רובל. דער זשאנדארם האט אויפגעשטעלט א פראטאקאל פאר בעהמען ליכוה־ציבזען און ס'איז דורך דער רוסישער פראקוראטור פערפיהרט געווארען געגען מיין זוהן א זעהר ערנסטער פראצעס.

דערווייל איז אויסגעבראכן די מלחמה

דאס גאנצע שטעטעל איז ארומגענומען געווארען מיט שרעק. באלד אין די ערשטע טעג האבען די דייטשע פערנומען קאליש און צו אונז זענען אנגעקומען ידיעות, וועגען די אכזריות'ן פון די דייטשען. מ'האט אנגעהויבען צו ענטלויפען פון אלע זייטען. איך אליין האב אויך געוואלט אנטלויפען, אבער דאס איז פאר מיר געווען אוממעגליך. איך האב געהאט א קראנקע פרוי, וועלכע איז 12 יאהר געלעגען אין בעט און א חוץ דעם 12 קינדער, וועלכע איך האב געמוזט פערזארגען. איך בין געבליבען אין שטאט. די רוסען האבען זיך גענייט צו פערלאזען די שטאט. פלוצלינג זענען געקומען צו מיר אין שטוב רוסישע מיליטער־לייט און ארעסטירט מיך, אנ'אלטען מאן פון 66 יאהר און מיינע 4 זיהן.

— איך זאל אזוי וויסען פון צרות, וואס זיי האבען געוואלט פון אונז האבען. ביי מיר אין הויז האבען געוואוינט דער זעמסקי נאטשאלניק און דער אקציז־נאטשאלניק. זיי האבען געהאט טעלעפאנען. אזוי ווי מ'האט שפעטער געזעהען דארט די דראטען פון די טעלעפאנען, האבען זיי געזאגט, אז איך בין א שפיאן! זיי האבען דערויף אוועקגעשלעפט מיך און מיינע זיהן אויף ווען קיין ווארשע האבען זיי מיך פריינגעלאזען און איך בין צוריק געקומען קיין שעראדז. מיינע זיהן זענען פערשלעפט געווארען אלץ ווייטער און ווייטער און זיי האט געטראפען טויט־שטראף. איין זוהן איז פערשלעפט געווארען קיין רוסלאנד און אין פערפאלען געווארען, ער־היום ווייס איך נישט וואו ער איז אהינגעקומען, זעהט אויס, אז מ'האט איהם געשאסען אדער אויפגעהאנגען.

דער אלטער האט זיך ווישט די טרערען פון די אויגען און מיט גרויס אנשטרענגונג האט ער ווייטער דערצעהלט:

— איך בין געבליבען אליין אין שעראדז און מיינע געהאנקענע זענען געווען ביי מיינע 4 קינדער, וועלכע זענען פערשלעפט געווארען.

דערווייל זענען אנגעקומען די דייטשען.

יעקב מעהל אלס „זאקלאדניק“

די ערשטע ארבייט פון די דייטשען ווען זיי זענען אנגעקומען אין שטעטעל איז געווען אויסצוזוכען זאקלאדניקעס. און ווען זיי האבען זיי אויסגעזוכט, מיך דעם „דייטשען שפיאן“ מ'שטיינס געזאגט, מיך און דעם גלח מיקאלאיעווסקי פון שעראדז. מ'האט אונז, מיך מיט דעם גלח הייסט עס, אנגעקפיהרט, היינטער דער שטאט, ווי ס'זעהט זיך אויס האט זיך געפונען דער דייטשער שטאב. איינער א גענעראל האט אונז אויפגענומען קאלט געמאכט, אז ער מאכט אונז פעראנטווארטליך דערפאר אויב ס'וועט אין שטעטעל עפעס געשעהען דעם דייטשען מיליטער. דער גלח און איך האבען ערקלעהרט, אז מיר קענען נאר פעראנטווארטליך זיין פאר זיך אליין, אז מיר וועלען נישט שיסען אויפ'ן מיליטער אבער פאר אנדערע קענען מיר נישט בעהמען די פעראנטווארטליכקייט. מ'האט אונז אפגעלאזען, אבער בתנאי אז מיר זאלען וואכען די שעראדזער בעפעלקערונג פאר פיינדליכע ארויסטרעטונגען. אויף צומארגענס האט מען מיך ווידער פערהאלט. מ'האט מיך ארויסגעפיהרט אין מארק און דערציילט גענעראל האט מיר ערקלעהרט, אז איך בין מחויב צו ארגאניזירען אין שטעטעל א בירגער־מיליץ. איך האב אנגעהויבען מיך צו בעטען ביי איהם, אז ער זאל מיך דעם אלטען מאן לאזען אין רוהה, דאס איז אבער געווען א בעפעהל פון זיין זייט. די מאכט איז שטאט האט זיך כסדר געטוישט. דא זענען ארויס די דייטשען און אריין די רוסען וויי ער ארויס די רוסען און אריין די דייטשען. אמאל ווען אנ'אפטיילונג קאזאקען זענען נאך געווען אין שטאט זענען אנגעקומען עטליכע דייטשע סאניטארען, וועלכע זענען איבערגעגעבען געווארען די קאזאקען. אויף צומארגענס האבען זיך די דייטשע שוין פעסט בעזעצט אין שעראדז. זיי האבען אנגעהויבען באלד צופארשען ווער ס'האט די דייטשע סאניטארען איבערגעגעבען אין די הענד פון די קאזאקען. אלס כלומרשטע שולדיגע אין דעם זענען דורך די דייטשען ארעסטירט געווארען די הערמאהנטע סקזשיפינסקי און בעקער. שפעטער האבען מיר זיך דערוואוסט, אז דאס פעלד־געריכט האט זיי פערמשפט אויף טויט־שטראף, וועלכע איז זיי פערביטען געווארען אויף 15 יאהר טורמע.

ביים שליסען דעם שלום־אפמאך אין בריסק

איז סקזשיפינסקי בעפרייט געווארען פון טורמע און איז צוריקגעקומען קיין שעראדז. ער האט אנגעהויבען צו ארבייטען אין א מיהל און גאנץ שעראדז האט שוין פערגעסען אין מלחמה־קאשמאר. קיינער האט נישט געהערט וועגען דעם. אלע האבען געזוכט דאס ביסעל פרנסה. מאכט זיך א מעשה, אז איין חודש אקטאבער פון יאהר 1934 איז געקומען קיין ווילנע א פארשטעהער פון מיהלמאשינען

אין דער דייטשער שטאט גערליץ, א געוויסער הענגער. דער דאזיגער הענגער איז געווען א דייטשער אפיציר בעת דער מלחמה און האט געדינט אין פוילען. ער איז אויך געווען אין שעראדז. דער דאזיגער הענגער איז אויך מיט זיינע מאשינען געקומען קיין שעראדז און דעמאלס זעהט אויס, האט זיך סקזשיפינסקי צו איהם געווענדעט, אז ער זאל נאכפארשען אין בערלין, צי ס'געפינען זיך נישט דארט אין די ארכיוען די אקטען פון זיין פראצעס אין דייטשען פעלד־געריכט, בעת וועלכען ער איז פערמשפט געווארען צום טויט. הענגער האט צוגעזאגט דאס צו טוהן און אין חודש דעצעמבער האט הענגער געענטפערט מיט א בריף סקזשיפינסקי'ן, אז דער פרעזידענט פון מלוכה־ארכיוו אין פאטסדאם האט ערקלעהרט. אז סקזשיפינסקי'ס אקטען געפינען זיך אין ארכיוו, זיי קענען אבער ארויסגעגעבען ווערען נאר אויפ'ן דיפלאמאטישען וועג. קיין שום איינצעלהייטען זענען דארט אבער נישט אנגעגעבען געווארען. אויף דעם סמך האט סקזשיפינסקי דורך דעם אדוואקאט זשארדעצקי אנגעגעבען אנ'אנקלאגע אין קרייז־געריכט געגען מיר און געגען מיינע א שכן ד"ר איצקאוויטש, אז מיר האבען איהם פערמסרט פאר דער דייטשער מאכט. אזוי ווי קיין שטראף־פראצעס קען שוין נישט פארקומען צוליב דעם, ווייל ס'זענען שוין אדורך איבער 10 יאהר, פערלאנגט פון אונז סקזשיפינסקי ענטשעדיגונג אין דער סומע פון 94,150 זל. דאס געריכט האט נאך קיינעם נישט אויסגערופען, אפילו נישט אנגעהויבען דעם פראצעס, וואך נישט ארויסגעגעבען די אקטען, נאר היות ווי סקזשיפינסקי'ס אדוואקאט האט אין דער אנקלאגע געשריבען, אז איך און איצקאוויטש ווילען מיר פערקויפען אונזערע הייזער האט דאס געריכט דערווייל פערזיכערט די סומע פון 94,150 זל. אויף אונזערע הייזער.

דערפון האט זיך דאס אנגעהויבען די ווילדע העצע פון די אנטיסעמיטען, וועלכע ס'האנדעלט זיך אגב נישט וועגען דעם ענין גופא, נאר וועגען צורייצען די אונבעוואוסטזיניגע מאסען געגען יודען בכלל, אויסטראכטענדיג כל המינים בלבולים און רכילות.

דער צווייטער „יודישער שפיאן“ דוד איצקאוויטש

אונזער מיטארבייטער האט אויך געהערט מיט'ן צווייטען „שולדיגען“ ד"ר איצקאוויטש, דאס איז א יוד פון א יאהר זעכציג. ער איז געווען בעת דער אקופאציע א געוועזענער מיליציאנט און דאס איז אלץ, וואס ער האט אונז געקענט זאגען. אויך ער האט זיין הויז פון פאר דער מלחמה.

מיר האבען אויך געפונען פאר נויטיג צו בעזוכען דעם

פרעזעס פון דער יודישער קהלה ה' העללער

דער פרעזעס איז נידערשלאגען צוליב דער ווילדער העצע, וועלכע איז צובלאזען געווארען געגען דער יודישער בעפעלקערונג אין שעראדז. ער פערשטעהט די גאנצע ערנסטקייט פון דער לאגע און זאגט.

— אין דעם עצם ענין קענען מיר נישט און ווילען זיך נישט אריינמישען — דאס איז א פריוואט פאר'ן געריכט. מיר מוזען אבער ווי אמענגע געסטען פראטעסטירען געגען דער העצע, וועלכע איז צו דעם ענין צוגעשטעפט געווארען. דאס איז א גיפט, וועלכער ווירקט, און מיר וועלען זיך בעמיהען צו אינטערווענירען אין די מאסגעבענדע אינסטאנצען, אז די העצע זאל אפגעשטעלט ווערען.

מיט א שווערער הארץ, און א גענדריקטע שטימונג האבען מיר פערלאזען שעראדז מיט איהרע 500 יודישע פאמיליעס, וועלכע זענען פערארימט אזוי, ווי אלע יודען פון די קליינע שטעטלעך.

Dr. med. P. Braun

צוריקגעקעהרט

ספעציאליסט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען

נעהמט אן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אוונט.

Cegelniana 4, tel. 216-90.

קינא־טעאטער

„MIRAŻ“

11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16

היינט און פאלג. טעג!

דער גרעסטער סאוויעטישער פילם

פראדוקציע „Sowkino“ מאסקווא

דער וואהנזיניגער צאר

(Porucznik Kize)

אויסער'ן פראגראם:

„Skrzydlata parada“

גרויסע מיליטער־פאראדע אין דער אנוועזענהייט פון דער סאוויעטישער מאכט אין מאסקווא

ווי אויך פאראמאונט־צייטונג.

פרייזען פון די פלעצער: III פל. 54 גר., II פל. 85 גר., I פל. 1,09 זל.

באלקאן 75 גר.

דער זאל איז גוט בעהייצט.

פאבריקס־סכסוכים

(א) אין דער פירמע „לעווי און האלצענבערג“ (מארסקא 3), איז אויסגעבראכען א סכסוך צווישען דער פאבריק־דירעקציע און די ארבייטער.

די ארבייטער האבען דערקלערט א שטרייק און 100 ארבייטער זענען געבליבען זיצען אין דער פאבריק.

דער פראפ. פעראיין פערנעהמט זיך מיט אויסגלייכען דעם סכסוך.

* * *

(א) אין דער פאבריק פון געבר. פייפלאוויטש איז אויסגעבראכען א סכסוך צווישען די ארבייטער און דער פירמע. די ארבייטער האבען פערשטרייקט.

געפעהרליכע גנבים־באנדע

ארייגעפאלען אין די הענד פון דער פאליציי

(א) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, איז אין אזארקאוו אויסגעפירט געווארען אנ'איינברוך־גנבה אי דעם לעבענס־מיטעל קאאפעראטיוו, וואו ס'איז צוגענומען געווארען פערשידענע סחורות אויף א ווערט פון 10 טויזענד זל.

ווי מ'טיילט מיט, איז דער פאליציי געלונגען צו ארעסטירען א שייקע איינברעכער. זיי זענען: קראווטשיק, סאיקא, אנדזשעי מארקיעוויטש, באלעסלאוו נאוואק, דאטשינסקי און דעם פאסער הארטוויג. אלע זענען זיי איינגעזעצט געווארען אין תפיסה.

א שפענדונג פאר די ארימסטע

עהרענעסטען, איג'ם נאמענסטאג פונ'ם לאדזשער וואיעוואדע ה' האוקע־באוהאק, האט א דעלעגאציע פון דער קאמוניקאציע־ער־קארפאראציע איבערגעגעבען דעם וואיעוואדע 140 זלאטעס אויף א וואוילטעטיגען צוועק.

דער וואיעוואדע האט די דאזיגע סומע איבערגעווייזען דעם היגען בירגער־קאמיטעט פאר דער ארימסטער בעפעלקערונג.

שרפה אין א וואוין־הויז

(א) אין הויז גדאנסקא 40, האט נעכטען אויסגעבראכען א שרפה. צוליב אנ'אונבעוואוסטער סיבה האט זיך אנגעצונדען א טראנספארמאטאר, וואס איז דאס אייגענטום פון דער עלעקטראווניע. די פייערלעשער האבען די שרפה איינגעלאשען.

צום 16־טען מאל

נעהמט מען ישבע'נען אויף 3 יאהר

(א) אויף דער בעשולדיגונגס־באנק אין שטאטישען געריכט, איז נעכטען געזעסען דער 39־יעהריגער יאן אליניק, א בחור, וואס איז ביז־איצט 15 מאל פערמשפט געווארען פאר פערשידענע „שטיקלעך ארבייט“. דאס מאל איז ער בעשולדיגט געווארען, אז ער האט ביי א דינסטמיידעל סטאניסלאווא סטאשאק, אויסגענארט 150 זל. אלס בעלוינונג פאר שאפען איהר א פאסטען אין דער „אובעזפיעטשאלניע“.

יאנעק איז פערמשפט געווארען אויף 3 יאהר תפיסה.

גרויסע בילדער־אויסשטעלונג

פון דעם בעקאנטען קינסטלער. הענעך בארטשינסקי

דעם קומענדיגען זונטאג עפענט זיך אין לאקאל פון דער געזעלשאפט „בני ברית“ (פעטריקאווער 90) א בילדער־אויסשטעלונג פון דעם בעקאנטען קינסטלער הענעך בארטשינסקי.

הענעך בארטשינסקי איז אונזערער א לאדזער, אבער זיין נאמען איז בעקאנט אין דער גרויסער וועלט; ער האט העכער 10 יאהר פערבראכט אין אויסלאנד, וואו ער האט זיך קונה שם געווען, אלס ערשטראנגיגער קונסטמאלער און ציכנער.

ער בעלאנגט צו דער בעריהמטער „יונג־יודיש“ גרופע, וואס האט אנגעהויבען א נייעם אינטערעסאנטען קאפיטעל אין דער געשיכטע פון דער יונגער יודישער מאלעריי.

די אויסשטעלונג אין לאדז, נאך זיין צוריקקעהר פון היטלער־דייטשלאנד, האט געהאט דעם גרעסטען דערפאלג.

גרויסע הנחה־פארשטעלונג פון „וועלט־געוויסען“

מיט אלעקסאנדער גראנאך

די רעפארטואר־פיעסע „וועלט־געוויסען“, וואס ווערט איצט געשפילט פון בעריהמטען ארטיסט אלעקסאנדער גראנאך אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי“ גייט שוין אראפ פון רעפערטואר.

כדי צו דערמעגליכען פאר די ברייטע מאסען צו קענען זעהען די פארשטעלונג, ווערט היינט געגעבען א גרויסע הנחה. אלע בילעטען אין פארטער נאר 1 זל.

בעקאנטע ווארשעווער ארטיסטען אויף עטליכע גאסטראלען

אין „פילהארמאניע“

מארגען, פרייטאג הויבען אן צו שפילען אין לאדז די גוט־בעקאנטע ווארשעווער ארטיסטען: דוד לואי, חנה לעווין, היימי לעווין, חיים סאנדלער, יעקב פישער, יצחק קרעלמאן, ראזא ראיסא און זשעני שמולאוויטש. אויסגעפהרט וועט ווערן צום 1־טען מאל אין לאדז, קאלמאנאוויטש'ס לעצטער שלאגער: „ערליכע גנבים“ א מוזיקאלישע סענסאציע פיעסע אין 4 אקטען.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

פון יודישן בעמיקער-פערבאנד אין פוילען

די קוואליפיקאציע - קאמיסיע פון יודישען בעמיקער־פערבאנד אין פוילען אויף צו ענטוויקלען די בעמישע אינדוסטריע אין פוילען, טיילט מיט די מיטגלידער, אז דער לעצטער טערמין פון אפגעבען ביטעס וועגען ספעציאליזירונגס־פראקטיק ענדיגט זיך אין דער נאהענטסטער צייט.

ביטעס דארף מען אפגעבען אין הויפט־סעקרע־טאריאט ווארשא, פרעדרי 10 אדער אין דער לאדזער אפטיילונג ביי דער פויליש־פאלעסטינער האנ־דעלס־קאמער דינסטאג און דאנערשטאג פון האלב 7 ביז האלב 8 אוונט.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, דעם 28-טען פעברואר

6,48 פליטען, 6,52 גימנאסטיק, 7,07 פלי־טען, 7,15 ידיעות, 7,25 פליטען, 7,50 רעקלאמע קאנצערט, 11,57 צייט־סיגנאל, 12,03 ידיעות 12,05 פרעסע, 12,10 פראגראם פאר קינדער, 12,30 שול־פריהמארגען, 1 ידיעות, 1,10 פארטז. פון שול־פריהמארגען, 3,30 עקספארט, 3,35 בערזע, 3,45 פליטען, 4 מוזיק, 4,45 לעקציע פראנצויזיש, 5 הערשפיל, 5,50 לאדזער פאסט־קעסטעל, 6,05 פליטען, 6,10 רעפערטואר פון די טעאטערן, 6,15 פליטען, 7,20 שמועס, 7,30 פלי־טען, 7,50 ספארט, 8 קאנצערט, 9 קאנצערט, 9,45 רעפעראט, 10 רעקלאמע־קאנצערט, 10,15 טאנץ־מוזיק, 10,45 פליטען, 11 ידיעות, קאמוני־קאטען, 11,05 טאנץ־מוזיק.

בלוטיגע ליבע-טראגעדיעס אין פאריז

(ענדע פון דער 6־טער זייט)

קראנק אין בעט. די מוטער, איז געלאפען בעטען הילף ביי דער פאליציי. נאך אידער וואס־ווען איז געשעהן דער אומגליק. פארנאכט איז דער מאן גע־קומען, וויסענדיג אז מען וועט איהם נישט אריינ־לאזען האט ער מיטגענומען זיין צעהן יאהריגען יונג־געל, און אין דער צייט ווען דער יונגעל, נישט וויסענ־דיג צו וואס פאר א צוועק דער פאטער האט איהם געבראכט אהין, האט אנגעקלאפט אין טיר און געבע־טען מען זאל איהם עפענען. האט ספארנעא זיך בע־האלטען אין א ווינקעל, אז די אלטע פרוי האט גע־עפענט די טיר אויפן קינדס רופען, איז ספארענע שנעל צוגעשפרונגען. אפגעשטויסען דעם יונגעל א־רויסגעווארפען די מוטער צוגעמאכט די טיר הינטער זיך און געלאזען די אלטע פרוי מיטן יונגעל אויף יענער זייט טיר.

אין א שעה ארום האט מען דאס מיידעל אפגע־פיהרט א טויטע אין שפיטאל אריין און ספארענא האט מען א גוססן, אוועקגעפיהרט אין א צווייטען שפיטאל

פארטאג ... רוג

הינטער די טויערען פון פאריז אין דעם בעריהמ־טען „רויטען גארטעל” פון דער שטאט וואו די א־רימקייט פון פאריז האלט זיך אויף אין הילצערנע הייזער פון ברעטער און בלעך, אין צונויפגעקלעבטע חורבות, פון שטיינער און ליים, האט זעקס יאהר נאכאנאנד געוואוינט צוזאמען די פארפאלק מיטן נאמען פאוור. די פרוי, סיוזאן, איז אינגאנצען געווען אלט 28 יאהר, פון א פריהערדיגער ליבע האט זי געהאט א קינד, וואס האט זיך געהאדעוועט ביי איהרע קרובים. איהר מאן אנדרעי, איז געווען אלט 32 יאהר, און האט אויך געהאט א קינד, וועלכע האדעוועט זיך ביי זיינע קרובים. צוזאמען האבען זיי פערנומען א פינסטערען ענגען צימערל אין איינעם פון די „פאלאצען” הינטער די טויערען פון פא־ריז. 6 יאהר האבען זיי ביידע געשלעפט א טרויערי־גען האפנונגסלאזען לעבען, פון 6 אין דער פריה ביז שפעט ביי נאכט האבען זיי געארבייט אין צוויי פא־ריזער שפיטעלער. זי איז געווען א שוועסטער אין׳ם שפיטאל בישא, א פערפייניגטע שטילע ליבע פרוי, וואס איז געווען געליבט ביי אלע איהרע קאלעגען אין קראנקען הויז, ער האט געארבייט אלס וועש־וואשער אין שפיטאל „לארבואזיער”.

א מענש, אנ׳אפגעשלאסענער, א שווייגער, וואס פלעגט פון צייט צו צייט זיך אנשיכורן און מאכען סקאנדאלען זיין פרוי.

— איך וויים נישט, וואס עס וועט מיט מיר דערנאך זיין — האט די ארימע סיוזאן א פאר וואכען פאר דער טראגעדיע געזאגט צו איהרער א חבר׳טע— איך קען שוין אבער ווייטער אזוי נישט לעבען אין דער פינסטערער חורבה. איך געה אוועק פון מיין מאן און וועל וואוינען ביי מיין שוועסטער־קינד.

— געה זוך מיר עפעס א ליכטיגען ווינקעל — האט זי נאכדעם געזאגט צו איהר מאן — אין דעם חושך קאן איך מעהר נישט לעבען, און ביז דאן וועל איך זיין ביי מיין שוועסטער קינד.

— גוט — האט דער מאן רוהיג געזאגט — איך וועל זעהן געפינען.

נאך דער שיידונג איז דער מאן געקומען צו דער ארבייט און, פערביינעהענדיג געזאגט איינעם פון זיינע קאלעגען:

— איך וועל איהר גארנישט טון, נאר אז איך וועל שוין האבען גענוג מיט מיין פינסטערען לעבען וועל איך מאכען מיט זיך א סוף.

זעקס פארטאג האט זיך ביים ראג פון דער עווע־ניו פארט סאן אוען און דער עוועניו טולוז לאטרעק בעוויזען א געשטאלט אין גאס איז נאך געווען טונ־קעל. און דער טראמוואר איז קוים געווען בעלויכטען פון א פאר קאפעעס, וואס האבען זיך נאר וואס גע־עפענט. א קאלטער נארד־ווינד האט געיאגט איבער דער פוסטער גאס און געריסען די נאקעטע צוויי־גען פון די בוימער. פלוצלונג האט זיך בעוויזען פון דער טונקעלהייט א פרויען פיגור, וואס האט מיט שנעלע טריט זיך געאיילט אין דער ריכטונג פון שפי־טאל בישא. אז די פרוי האט זיך דערנעהנטערט צום ראג, האט דער ווארטענדיגער מאן ארויסגעכאפט א רעוואלווער פון קעשענע און אויסגעשאסען.

און אויף דעם פערפרוירענעם אספאלט איז גע־בליבען ליגען פערגאסען מיט בלוט די ארימע סיוזאן.

דער מאן איז מיט שנעלע טריט אנטלאפען און ערגעץ־וואו פערשוואונדען.

אז די פאליציי איז געקומען אין וואוינונג פון דער פארפאלק, אינם פינסטערען פייכטען לעבעדיגען קבר, זייערען, האט זי געפינען דעם מאן ליגענדיג אויפ׳ן בעט טויט, מיט א קויל אין קאפ, אויפ׳ן טיש איז געלעגען א קליין בריוועל צו זיין זוהן פון דער ערשטער פרוי.

„זאלסט קיינמאל, מיין ליבעם קינד, נישט געהן אין מיינע וועגען”.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	91.75
3 פראצענטיגע	בודאוולאנע		—	46.50
4 „	דאלארובקא		—	55.65
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)			74.50
5 „	ווארשאווער ס.־ב.		1934	62.25
5 „	לאדזער		„	54.25
ענגלישער פונט	—	—	—	25.60
דאלאר אפיצ. 5.26,75		נישט אפיצ.	—	5.24
גאלד־דאלאר	—	—	—	8.87
גאלד־רובל	—	—	—	4.55
דייטשער מארק	—	—	—	2.62

CAPITOL
קראנג־קינא
16 זאוואדזקא
היינט איז פאלג. טעג!
גרויסער רעוועלאציאנס־פילם אונטער׳ן נאמען:
„וויקטאר אדער וויקטאריא”
אין די הויפט־ראלען: HERMAN PINIG i RENATA MILLER
אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.
נעכסטער פראגראם: „וואלץ אין סאוואי” מיט DITA PARLO
אויסער׳ן פראגראם: קלאנג־צונאבע PAT און אויך FOX

DR. MED. H. LUBICZ
פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראנקה.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס־שעה׳ן 8–10, 12–2, און 5–8 אוונד.
זונטאג און יום־טוב פון 9–11 בייטאג
און יו״ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע־זאל

Dr. Wajnberg
ספעצ. פון לונגען- און הארץ־קראנקה
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אוו.

פריוואט־קליניק
פון האלז־, נאז- און אויערען־קראנקהייטען
Piotrkowska 55
86
Telefon 174-74
Dr. Dr. A. WOŁYŃSKI, J. IMICH

GABINET DENTYSTYCZNY
Lek. Dty
A. Struńskiego
פעטריקאווער 43, טעל. 165-20.
אין טעטיג

כעמיש־בעקטעריאלאגישער־לאבאראטאריום
מ. שאץ
לאדז, פיעטריקאווער 37.
פיהרט דורך וועמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין בלוט, סלעכטע א. א.

שויין דערשינען
„דאס ווירטשאפטליכע לעבן”
צייטשריפט פאר עקאנאמיש־סטאטיסטישע פראגען פון דעם יודישען לעבען אין פוילען.
אינהאלט פון נומער 8/9:
1. לעאן רינגעלבלום — די וואהלען צו די שטאט־ראטען א.ן פוילען אין יאהר 1934. 2. י. פארנשטיין — די ענטוויקלונג און ירידה פון דער חזיר־האר־אינדוסטריע אין פוילען. 3. י. זאס — די ירידה אין פלמש־האנדעל אין פאלעשיע. 4. מ. בירנבאום — זעלבסטמארדען ביי יודען אין ווארשא, אין די יאהרען 1932 — 1927.
דער גאנצער ענטהאלט אויך סטאטיסטישע מאטעריאלען וועגען דעם אנ־טייל פון יודען אין דער גומי־שיך־אינדוסטריע אין פוילען ווי אויך וועגען דער לאגע פון די יודישע מאלער־ארבייטער אין ווארשא.
צום סוף קומט אן עקאנאמיש־סטאטיסטישע כראניק, צוזאמענגעשטעלט דורך די בעריכטען פון די קארעספאנדענטען פון עקאנאמיש־סטאטיסטישע ביוראָ ביים „צעקאבע”. — מען בעשטעלונגען זיך ווענדען:
„דאס ווירטשאפטליכע לעבען”, ווארשא, שקאלנע 4, וו. 8.
טעלעפאן 699-81 — קאנטע פ. ק. א. 28-476.

קריינע אנאנסען
1 זלאטי אנאנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

א מעבלירטע צימער פאר צוגע־רייזטע סוחרים צו שלאפען מיט אלע בעקוועהמליכקייטען פאר 1 זל. א נאכט. זאכאדניע 39, וו. 4.
6431

פרייע פאסטענס
א קוואליפיצירטע פערקויפערין פון דער שיך־בראנזשע קען זיך מעלדען זא־פארט גלובנא 6, אין שיך־געשעפט, ביי ש. מארקאוויטש.
6443

פערשידענעס
צו פערקויפען א 8-ער הענדשקע־מאשין אין בעסטען צושטאנד מיט גע־שירט, זאוואדזקא 19, וו. 26.
6451

נויטיג א מיידעל צו שטוב־ארבייט, זי זאל אויך זיין פעהיג אין געוועלב ארייו. מאנעלא, גדאנסקא 22, קאלאניאל־געוועלב.
6448

איך זוך א שותף צו א איינגעפיהרט לעדער־געשעפט, וועלכער זאל האבען 2000 זל. צו ערפאהרען זאשעווסקא 109 פיליזאף.
6444

א שטאפערין קען זיך מעלדען קאנסטאנטינער 56, ביי לענגער.
6446

Swat, mający stosunki w inteligentnych domach, poszukiwany. Cegielniana 59, mieszk. 33. Zastać od 15 do 17. 6445

עס ווערט געזוכט א פאנע קעט־לערין אויף א 18-ער און 22-ער מאשין. פילסודסקיעגא 22, וו. 35.
6452

Maszyny do pisania i liczenia (kupno i sprzedaż), przybory i wykonywanie reperacyj solidnie i tanio. Adolf Goldberg, Piotrkowska 91, tel. 137-54. 4°9

Potrzebna prasowaczka do bielizny męskiej dziennej. Żydowska 18, m. 14. 6449

די געשמאקהאפטסטע פאנטשקעס און די בעסטע טאָרטען קענט איהר בעקומען אין דער צוקערניע שרודמיעסקא 11, קושמירעק, טעל. 211-54.
6381

ראקאלעז
א זוניג צימער ווערט געזוכט אין צענטרום שטאט דירעקט פון ווירט. אפער־טען אונטער „זוניג” אין אדמיניסטר.

לעטשניצע
פאר ווענעריש קראנקע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד.
ווענעריש־קראנקע, מענער־שוואכע און הויט־קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס־סטאנציע
איז טעטיג א גאנצען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל
א בעראטונג 3 זל.

לעטשניצע
פאר ווענעריש קראנקע
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
Poradnia Wenerologiczna
זשעלאזנא 2–פיעטריקאווער 47
טעל. 189-33
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אוונד
ווענעריש־קראנקע, מענער־שוואכע און הויט־קראנקהייטען.
אנאליזען פון בלוט און אורין.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי דאקטאר
א בעראטונג 3 זל.

Dr. S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און ווענע־רישע קראנקהייטען (סיפילי און טריפער), היילט מענער־שוואכע
פיעטריקאווער 90 טעל. 129-45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום־טוב פון 8–2 נאכמ
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

LABORATORJUM ANALIZ LEKARSKICH
„HIGJENA”
Gdańska 31a, tel. 192-64
עפען א גאנצען טאג. נעמט אן אלערליי אנאליזן פאר אונפערמעגליכע — ביליגערע פרייזן.

GABINET SWIATŁOLECZNICZY
עלעקטרישע בעשטראלונגען, קווארץ־לאמפען, סאלוקס, דיאטערמע.
Gdańska 31a, parter, tel. 192-64
עס ווערט ארויסגעבארגט קווארץ־לאמפען אהיים.

Dr. med. Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין־קראנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אן פון 4–8 אוונד.

Dr. J. Neuman
כירורג
(וועלכער אָרדינירט אין שפיטאל אויף דרעוונאווסקא).
נעמט אן אין דערהיים פון 6–8 אוונד
זאכאדניא 57, טעל. 128-95

לעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען־גאבינעט
ווענעראלאגישעס אמבולאטאריום
פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

ד״ר העללער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט
זונטאג פון 11–2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזן

אבאנעמענט־פרייז פאר א מילימעטער־שורה
פארן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב־יו״ט—24 גר. און דער זייט שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . —60 . . . . .
אונטערן טעקסט—12 . . . . —16 . . . . .
[illegible] דער שטארט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקרעלאגען—20 גר. א מ/מ (און דער זייט) שפאלטען קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווארט וואס פארגייט 10 גר.

אבאנעמענטס־פרייז: אין לאדז — 4 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

[illegible] פארשטעלן, וועלכע עגדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און [illegible] פון די אנאנסן איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע [illegible] בייטאג און פינאנס

Za wydawnictwo „Najer Folksblat”, spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat”, Piotrkowska 24.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman